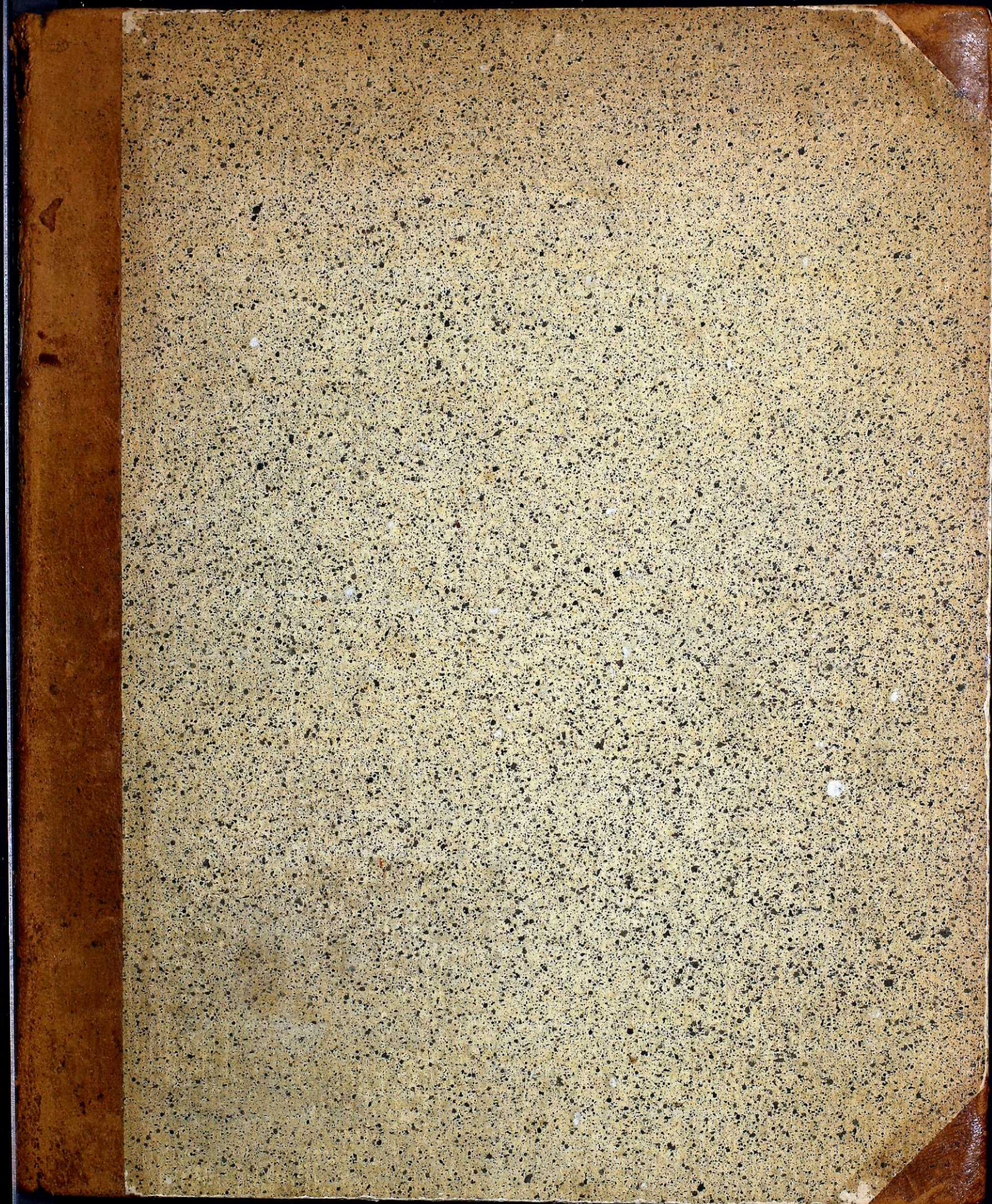

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Folmk.
Novel

Carl. Snodsky

GENERAL
MONUMENTS

1850

1851

1852

1853

1854

1855

1856

1857

1858

1859

1860

1861

1862

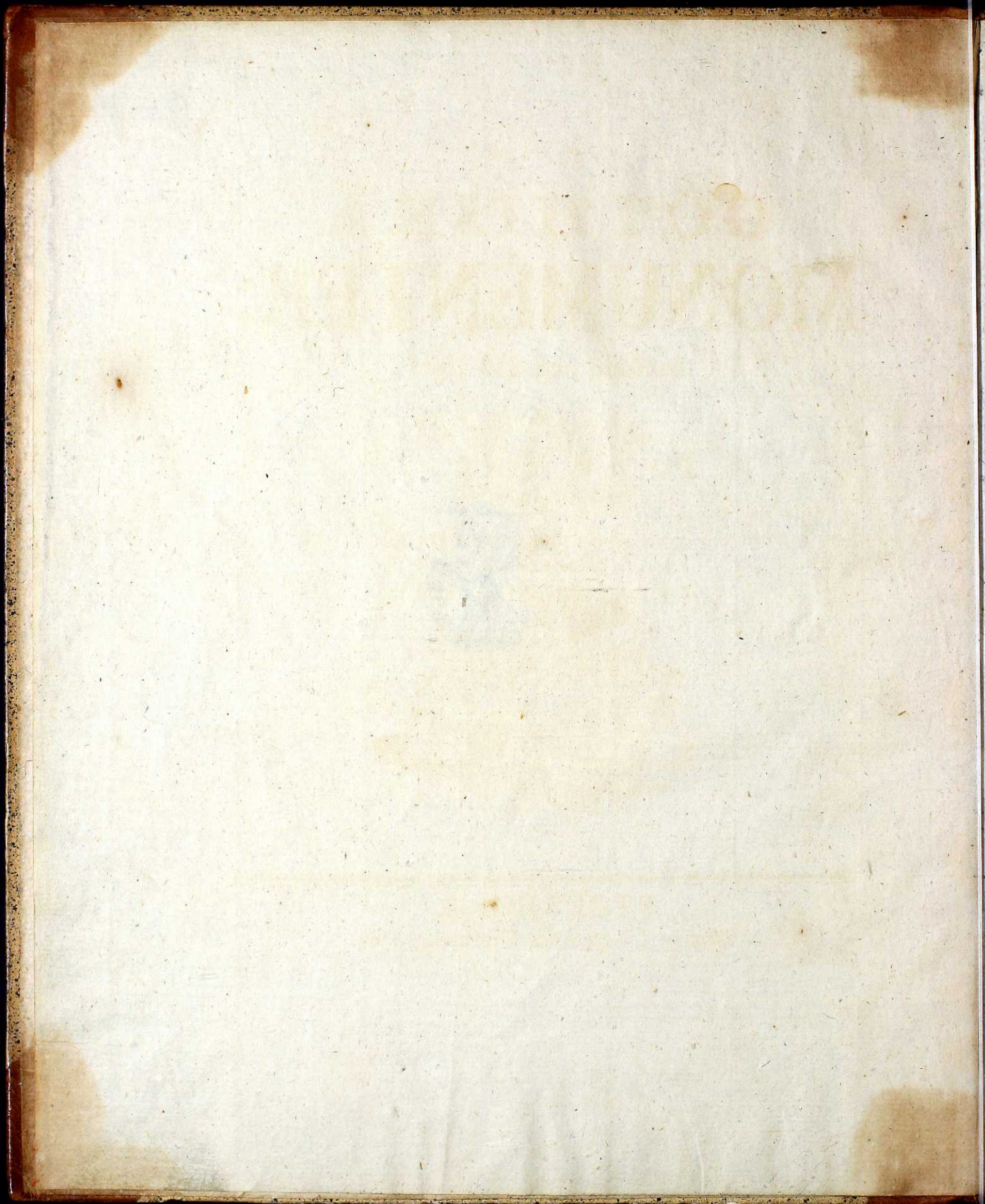
1863

1864

1865

1866

1867

GÖTHISKA
MONUMENTER;

Samlade och Beskrifne

af

PEHR THAM,
Hof-Intendent.

STOCKHOLM,
Tryckte i LANGESKA Tryckeriet, 1794.

GÖTHISKA
MONUMENTER:

Samlade och Bekäntgjorda

P. H. R. THAMM

Om vi hafve Förstånd, få bör oss *vörda Alderdomen.*

MACROBIUS,

Hos Björner, uti Kämpa-daterne, fid. 8.

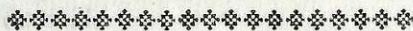

STOCKHOLM.

Tryckt i Lantbrukets Tryckeri, 1794.

GÖTHISKA MONUMENTER.

Första Häftet.

GÖTHISKA
MONUMENTER.

*****

Förlags Heltet.

FÖRETAL.

Vi lefve nu icke mer uti Kon. *Carl XI:s* och *Ol. Rudbeck* den *Äldres* Tidehvarf, då Fornforskningen var hos oss på sin högd, då et *Antiquitets-Collegium* hos oss inrättades och var i et verksamt flor. Ifrån den Tiden är det, som våra gamla Monumenter förnämligast söktes, updagades och beskrefvos; och det var uti den åldern, som våre *Peringskjöldar* och en *Björner* inhämtade den Nitållkan, som åfven dref dem til enahanda föremål.

Sedan kom en Tid, då *Eric Benzelius* den *Yngre*, *Ol. Celsus* den *Äldre* och *Jac. Wilde* dels gäfvo detta Ljus en renare klarhet, dels tände nya. Medeltidens Historia bearbetades tillika, och Critiken såg efter hand vissa faker med sit säkra Öga.

Monumenter, Sagor och Handlingar lågo nu til den mängd under våra ögon, at man började blifva betänkt på en Riks-Historia. Des Författande updrogs åt en Skald, som med sit Snille ville åtminstone updaga uti vår Gamla Historia en ny Grund til Tideräkning och til Landets Kännedom; och som för öfrigt uppå detta, ehuru för honom främmande, Fält röjde och stådade vackert: kort sagt, *Dalin* gaf oss en läsbar Historia. Sedan betråddes samma Bana af Arbetet vuxne Män, Yrkets egentelige Odlare, en *Lagerbring* och en *Botin*. Desse hafva således vida större Förtjenster, och hade en *Lagerbring* börjat sit stora Verk öfver Riks-Historien tio år förr, eller ock under de sista tio Lefnads-åren icke blifvit likom på Befalning dragen til andra Syslo-sätningar; så hade han ock upnått sit Mål, eller kommit til den Tid, där *Gustaf I:s* Historia tager vid, då han nu deraf ej hunnit längre än til *Christian I*. Desse Tre Häfdeteknare torde med få ord kunna således utmärkas: at *Dalin* lyfte af *Stylen*, *Botin* af *Måli-*
)(3 *ningens*

FÖRETAL.

ningen, och Lagerbring af *Sanningen*. Denna sökte ock den sistnämnde af alla krafter, och framlade densamma utan Betänkelighet, samt följes nu uti denne Historiographens förste Egenskap af en *Fjerde* Hufvudarbetare, hvars Penna vi önske måtte länge föras uti vår egen Historia.

Imedlertid började Fornforskningen hos oss aftaga, och Landets gamla Monumenter lämnas åt Tidens, Okunnighetens och Hushållarens frivilliga åtgärd, det är til deras successiva Undergång. Medan man uti Danmark med en fast förundransvärd både Kostnad och Framgång bearbetar och uplyser Forntiden, lämnades detta oss tillförne så högt om hjertat liggande Fält nästan aldeles i Tråde. Til Fornålskares Tröst inrättades dock icke längesedan en *Antiquitets-Academie*; således läre ock vi ofelbart snart kunna täfla med Grannen uti detta yrke.

Oväntad framträder imedlertid Enskyld Man, och med både Känedom och Frikostighet uplyser den Del af vårt Land, som han bebor. Herr THAM, til *Dagsnäs* uti Westergöthland, en af Rikets Landt-Hushållare, och hvarom hans många Upodlingar bäst vitna, har tillika vid lediga stunder vändt sit öga på de Lämningar ifrån Fornåldern, hvaraf Götha-Rike ännu företer många och märkvärdiga Bevis. Dessa Monumenter, tärde af Tid, Rödning och Bygning, försvinna efterhand; och detta Miss-öde har denne Patriot för det gamla Fosterlandet, denne Ålskare äfven af Förfädernes Minnesdömen velat förekomma, medelst deras Efterfökande, Aftagande och Framläggande uti almån Dag. På sin Bekostnad har han låtit en skickelig Ritare, Hr C. G. G. *Hilfeling* *), för detta ändamål genomresa Westergöthland och Bohus-

---

*) Herr *Hilfeling* är en Eleve af Assessor N. R. *Brocman*, vår siste Antiquarius. Han har varit brukad i flera år af de Herrar Lärde i Danmark, hvilka så betydelsen utredt Nordiska Historien, och af hvilke ännu lesya Herr Kammarherren *Subm*, Hr Justitiæ-Rådet *Thorlacius*, samt den mycket bekante Herr *Ove Högh-Guldberg*, hvilken äfven bidrog til Herr *Hilfelings* årliga Lön ifrån Danmark på Stat såsom Antiquarius. — Man vet, at igenom desse Danske Herrars beundrande är ännu ingen slags Historia för Forntiden mera uplyst, än den Nordiska. Af de redan utkomne *Tomer af Scriptorum Rerum Danicarum medii ævi* inhämtas äfven, med huru många Ritningar och Uptäkter Hr *Hilfeling* gåt den Nordiska Antiquitets-Historien tilhanda. Vid et af Archiverne i Stockholm bör ännu finnas förvarad en Afskrift af *Isländska Grammatican*, hvilken Hr *Hilfeling* år 1768 ifrån Danmark öfversände, på Latin och Isländska, med Danska Noter. — Alt detta sammanlagdt torde väl äfven gjöra Hr *Hilfeling* känd och

FÖRETAL.

Bohus-Lån; och lämnas härmedelst *Första Häftet* af dessa Samlingar, rörande någon del af Bohus-Låns Monumenter, uti det Svenska Allmännas hand, jämte en kort Berättelse och Förklaring öfver dessa Minnes-märken: tjenande samfålt til andre Fornforskares Granskning och Bruk för Nordiska Historien.

Herr Tham har utomdes författat *Fyra Bref*, stälde til Histor. Lectoren i Skara Hr Pehr *Luth*, och tryckte Därstädes, såsom Bihang til Skara Stifts Tidningar för år 1794, uti hvilka den kunnige och forskande Läsaren skal ofelbart finna å ena sidan hittils okände Uplysningar och å den andra updagade Misstag uti vår Gamla Historia, jämte åtskilliga Herr Författarens egna Meningar, hvilka til andre Kännares vidare Pröfning blifvit framstälde. Hade vi ännu i lifvet den med skäl saknade Antiquarien, jag menar den år 1770 aflidne Affessor *Brocman*; så skulle säkert här inträffat et Môte emellan 2:ne Forskare, hvilka med sine vidsträckte Kunskaper, sin Språk-känedom, sin Oförtrutenhet at söka och granska, sin Kärlek för det gamla så minnesrika Svea- och Götha-Land, skulle samfåldt utbredt en ny Dag öfver de ännu icke få mörka Tider och Rum uti vår Gamla Historia. — Men jag kommer til det Verk tillbaka, hvarom här egentligen förordas bör.

Hvad åter sjelfva de af Hr Fred. *Akrel* uti koppar noga och väl stuckne Monumenter beträffar, så äro de aldeles at anse för et *Supplement*

---

belönad uti sit eget Fädernesland. Han förenar på en gång, med en god Hand at tekna och rita, Kunskaper i Språk, och medelst mycket Sam-arbete med fören. Hr *Brocman* en särdeles läthet at låsa Runor, Munke-stylar och äldre Pergaments-skrifter. — Denne för Ändemålet så skicklige Man började göra sin Antiquariska Resa år 1788 uti Westergöthland och Bohus-Lån, hvarmed han sedan fortfarit. År 1792 besökte han Bohus-Lån, och ärnar han vidare beresa detta så märkvärdiga Land nästkommande år. — Hr Nils Henr. *Sjöborg*, Histor. Docens i Lund, känd för sin vackra *Beskrifning om Blekingen*, gör nu en Resa uti enahanda upfat, eller at uplöka Antiquiteter uti Westergöthland.

Denna Anmärkning har blifvit mig meddelad af Hr Hof-Intendenten Tham, och läses ofelbart med stort nöje af alla Älskare af vårt Lands fordna Känedom. G.

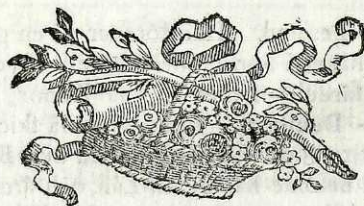
FÖRETAL.

ment til Grefve Dahlbergs *Svecia-Verk*; och vore det högst önskeligt för både Landets Kännedom och den äldre Historien, at flere vittre Possessionater behagade hysa en lika uplyst och öm vård om de Forn- tidens Lämningar, som på deras Ågor och uti deras Bygd ännu fö- refinnas: ty hvad Femtio, ännu mera Hundra år, til deras Minskning, Styckning, Undergång och totale Förvandling verka, är icke svårt at inse. Birka och Sigtuna äro häruppå talande Bevis; och hvad Lund och Wisby fordom varit skulle nu mera icke kännas, så framt ic- ke kunnige Män tilförene vårdat och beskrifvit Minnet af de Kyr- kor, Bygnader och Murar, som fordom prydt och omgifvit desse Stå- der. Likaledes tjenar sjelfva Beskrifningen om dessa Monumenter, at på sina dithörande ställen öka framl. Affessor *Tunelds* Geographie om Sverige.

Herr Hof-Intendenten Tham, såsom affides ifrån Stockholm bo- ende, har updragit mig Utgifningen af dessa Góthiska Monumenter; och har jag lökt, uti hvad på min ringa åtgård ankommit, efter För- mågan upfylla denna des åstundan å ena, samt min Plikt emot det Almånna å den andra sidan.

Stockholm, d. 18 Oct. 1794.

CARL CHRISTOF. GJÖRWELL,
Kongl. Bibliothecarie.

GÓTHI-

GÓTHISKA MONUMENTER.

BOHUS-LÅN.

UDDEWALLA, *Stad.*

Det gamla Funt-klådet, hvilket Prosten Ódman omtalar (på hvilket stod en Ráf, som skriftar en Tupp), fanns icke, utan var länge sedan casseradt och borta.

Ikring Staden är vackert. Den omgifves af flere mindre Berg, emellan hvilka äro fruktbärande åkrar och ångar.

På et af de högsta Bergen, Norr för Staden, är en gammal Skans, hvarest ännu finnas några Jern-Canoner nedfunkne i jorden.

Uti flera Berg finnas *Jätte-grytor*, af hvilka 7 större och mindre i et Berg Óster om Staden. Den största är 7 quarter bred och 6 quarter djup: ganska rund, och ifrån Fallet ofvanföre til botten 7 alnar. Framdeles, då flera Jätte-grytor blifvit anförda, tror jag mig kunna bevisa, at alla dessa äro af Konsten danade och förmodeligen de aldraelldsta Minnes-märken af någon Policering i Norden. Det är en stor sákunnighet, at med Dalin tro dem vara Alster af Naturen, då man nu mera aldrig finner et sádant Naturens Spel: ty vid hvad Tid och hvarföre skulle det hafva uphört? Plinius talar i sin Tid om: at Nordens Inbyggare betjente sig af Hålor i Bergen til at mala sin Såd uti.

Så väl Óster som Söder ifrån Staden äro stora Högder och Dålder med Oftron-skål och Snäckor, hvaraf tages til Kalkbruk, Våg-fyllning och Trågårds-gångar.

Tvåne Berg ligga i Staden, nästan på hvar sida om Kyrkan: uppå det högsta et vackert Klock-Torn, betäkt med Koppar. Utfigten makalös. Vackra Hus och Gator; en genomgående Bäck. Mindre Fartyg nära Staden, längre ut större.

Foss, *Sokn* uti Tunge Hårad.

Tab. I. N:o 1.

Des Kyrka. *Thore Symunarsons* Sten af Gothlands- eller Kinnekulle-Sten: af år 1327, fåger Ödman i Bohus-Låns Beskrifning. Styckena hopalagde gjorde 9 quarter i längden, 7 qu. 3 tum i bredden ofvan, 6 qu. 4 tum nedantil, 5 tums tjocklek. Har fordom legat vid Altaret; men ligger nu under Prädikstols-trappan, det ena stycket på det andra; men tåmligen bibehållen. Af denna korta Sten och Ritning synes huru nära detta var Tiden, då de Förnåme *fattes i Hög*. Hvadan fanolikt *Thore* blifvit *fatt* härunder och icke *lagd*.

BRO, *Sokn* uti Stångenås Hårad.

På en defect Sten i *Bro* Kyrka, stora Gången, såg man denna Inscription: ANNO: AB: INCARNATIONE: DI: ..... IIT: DOMINUS: BIARNO: VLFO .... Scripturen utvisar nogsam Stenens ålder, såsom varandes lagd uti den äldre Medel-tiden. Et stort stycke af Stenen, där årtalet skulle stå, är borta; det öfriga år af tramp förnött. Stenen af samma art som i *Fofs*.

Stenen med Figurer efter Ödman fanns icke.

Haldings Kulle vid *Haldings Gård* synes långt ut i Hafvet, och är Kännemärke för Sjöfarande.

Någre Högar, Begravnings-platfar.

Tab. I. N:o 2.

Långben Refes Graf, en Fjerdings-våg Öster ifrån *Bro* Kyrka vid *Björkebräcka Gård* och *Björkebräcka Udde* vid Landsvägen. Någre mindre Ättebackar deromkring, fast måst borttagne, på *Utmark* och *Bondegårds-ågor*.

I Öster

I Öster tätt under *Brasfjäll* är en liten Högd kallad *Tingshög*, hvarpå står en åldrig Ek, kallad *Tings-Eken*. Dervid nägre Stenar i cirkel, dock ej i färdles ordning liggande. Här tros Ting hafva stått; men stället är något äfventyrligt, i anseende til Stenar, som ifrån Fjället nedrasa. Eken är nu för Kronans räkning stämplad at huggas; men Hofprädikanten *Lindgren* protesterar med rätta häremot. Denna Ek är mindre än Eken vid Håstewads-stenarne och Ätte-stupan.

Tab. II.

Bergen i Westergöthland, *Hall* och *Hunneberg*, samt utmed Trollhättan och in uti Bohus-Lån, hafva mycket den egenkapen at rafa. Bergen i Upland och Gamla (eller så kallade) Sverige synas mig vara alla af en fastare Natur. Jag tror derföre hvad Historien berättar om Konung *Bröt-Anunds* Död (Sturleson, Del. I, p. 44), hvilken med sit fälskap skulle under et Berg-ras vara omkommen, at det kunnat hända vid *Brasfjäll* eller emellan *Hall* och *Hunneberg*, där en almån ridväg går fram: ty *Domare-Stenar* sättas ofta vid Begravningsplatser; och kunna desse *Stenar* äfven vara *Bauta stenar*. Dalins stora origtighet, hvilken berättar at detta skedd i Westmanland (Sv. R. Hist. Del. I, p. 397), bör billigt vis här anmärkas. Denne Anund kallar Dalin Amund, som först är orätt; sedan gör han Kon. Anunds Period några hundra år för ung. Derefter säger Dalin, huru Kon. Amund (Anund) for i Westmanland i Siunde Hårad med sin Broder Hedin och dog där, hvarom Sturleson aldrig säger et ord; äfven som at alla Hufabyar ifrån *Bröt-Anunds* tid hafva sin upkomst, dito utan Bevis. Dylika många misstag göra, at Herr Suhm med så mycket skäl yttrar sig om Dalins Förste Tome: at verlden varit lika lycklig, om den aldrig varit til.

ASKUM, *Sokn* uti Sotenås Hårad.

På *Trygg-ön* finnes efter Kon. Trygge intet Tekn af des 12 Mån (se *Ödman*), fast nägre enkle vanlige Stenar synas på Berget.

Vid *Røe* Gård säges en Näskekonung haft Säte. Grund synes efter Kållrar och Bygnad. Äfven kallas det Slottet, af där varande Vallar och Grafvar. Åtskilliga Krigs-armaturer hafva funnits härkring; men ingen Näskekonungs Namn kan uppgifvas. Ikring Slottet finnas många Högder, hvilka commendera det. Sturleson berättar om Harald Grenska, at han blef af sin Fader, Gudröder Björnson, satt til upfostran hos en Länsmän (Lennsman) kallad *Røe den Hvite*. Denne Røe hade en mycket namnkunnig Son, benämnd *Rani hin Vidförli*, hvilken sedan spelte en stor Røle i denna delen af Bohus-Län. Förmodeligen har denne Røe Gård varit denne Røes Boställe. Det står väl, at han bodt på Grönland (Sturleson, T. I, p. 182); men Bohuslänske Skårgården kan vara så jämförelse-vis kallad emot det öfriga Norrige, hvilket äger et långt hårdare Climat: ty det rätta Grönland är orimligt at tro någon stor Män fått sin upfostran uti. Om Rani skal längre fram berättas. At Harald Grenska, efter sin Faders död, som blef slagen, flydde först med Rani Vidförli, sin Fosterbroder, til Uplanden, och sedan til Skoglar Toste Öster i Sverige (Sturleson, T. I, p. 183), visar nogsamnt at han då icke var på det rätta Grönland; äfven som at Skoglar Toste snarare bodde i Gamla Sverige, än i Westergöthland: hvilket likväl påstås i vår annars vackra början til Westergöthlands Historiska Beskrifning, T. I, p. 95. Ännu ser man af Hervara-Sagas Noter (Upf. 1672) p. 30, at Bohus-Län kallades fordom Grana-fylki eller Granland, hvilket en senare Språkets Förändring gjort til Grönland, men bör icke förblandas med det rätta. På den gamla Norges Charta i Hr Schönings Norges Riks-Historia, Del. I, står Bohus-Län mycket illa aftaget. Där står et *Grantand* emellan Romarrike och Gullbrands-Dalen.

Tab. III. N. o. r.

Konung *Östens* Graf vid *Holma* är intet annat än en vanlig Åttehög, dock den störste bland flere därkring liggande, straxt utanföre Gården i des Ång med Löfskog.

BRA-

BRASTAD, *Sokn* uti Stångenås Hårad.

Uti Kyrkan synes i Chor-dörren til Söder en Granit-sten, hvarpå låses följande Runeskrift: *Maria mer hialb theim er thina Stein gerthe*; det år: Maria Moder hjelp them, som thenna Sten gjorde. Stenen står up och ned vänd til höger såsom Dörr-post, då man ingår i Kyrkan: år 2 alnar 16 tum hög, $1\frac{1}{4}$ aln bred, ibland något mindre, $10\frac{1}{2}$ tum tjock. En annan til vänster om Chor-dörren, 2 alnar 4 tum lång, 1 aln hög, utan påskrift.

Tab. III.
N:o 2.Tab. III.
N:o 3.

Dyrhus på *Rygs* utmark, et Altare eller Graf-ställe. Högen år 6 alnar omkring. Grafvens längd har varit 6 alnar innan, bredden 3 alnar. Utseendet år aftaget 50 alnar ifrån stället nedanföre Backen.

Tab. IV.
N:o 1.

Hr Fred. *Buntzen* år ägare til *Holma* Gård med flera tilhörigheter, Säterier, Trankokerier m. m.

LYSE, *Sokn* uti Stångenås Hårad.

I *Lyse* *Sokn* på *Korsebergs* utmark under *Holma* synes på *Heden* en stor Cirkel af 12 Stenar, den 13:de i mitteln, hvaromkring finnas flere Åtte-kullar: tros vara et *Domare-Säte*. Et mindre *Dyrhus* skal ock finnas där. Äfven i någden af *Brafastad* et förfallet Altare och *Dyrhus*. Dessa *Dyrhus* hafva varit helgade Rum til Offer och Gudstjenst.

Tab. IV.
N:o 2.

Et Offer-altare eller *Dyrhus* finnes äfven vid *Frälse-Rygs* Gård, Öster ifrån $\frac{1}{16}$ mil. Högden af underständarne, hvarpå öfverliggaren hvilar, ofvan jord år $2\frac{1}{2}$ alnar; längden innan i Rumet 6 alnar; bredden 3 alnar. Alla Stenarne af Granit, slåta, vackra.

Tab. V. N:o 1.

Denne Trakt i *Bohus-Lån* kallas *Gränfen*; til ex. han bor vid, inom eller utom *Gränfen*. Kanske var det om denne *Gränfen*, som Kon. Harald Härfager och Kon. Eric Wäder-

hatt i Sverige, genom sin Hårsman Rani, så mycket flogos i slutet af 9:de Seclet; och hvarest sedan Olof Skötkonung gjorde sina Prétentioner.

TOSSENE, *Sokn* uti Sotenås Hårad.

Tab. V. N:o 2. Denne sönderflagne *Runsten* är funnen på *Walla-Hed*, hvarest en del större och mindre Åtte-kullar finnas. Stenen är af grof Sand-sten, och ligger nu vid Prästegårds-torpet *Mulekjärr*; är funnen vid upgräfning af en Hög, då åker uptogs på stället, nämligen *Walla-Hed*. Runskriften är ganska besynnerlig och ovanligt blandad med främmande Characterer; men ganska noga här aftagen. Den öfverste delen, som felas, är eftersökt i Högen, men än icke funnen. Denne Runsten skal framdeles i sammanhang med några dylika blifva granskad. Enfaldigheten af hela Run-riftningen är märkvärdig; och plågar sådant i alla ärender betyda den första uppfinningen; men Run-Historien har man icke börjat ifrån denne Syne-punkt. Jag finner denne Sten mera lik Runstenarne i Östergöthland, N:o 904 och 913 i Bautil (hvilka ännu äro oläfelige) än någon annan Norrsk Sten hos Wormius. Likväl synes Runan h (s) vara skrifven med den förste korte strecken ! utan den underste haken. På Sten-korfet på Tangers-Hög i Borens Sokn står: $\text{N R R I T I : I T I T : P I T I \dots}$ ul rita stin thinfi... Men denne Sten är ung. Tvenne Streckar II tror Wormius vara u eller Runska N (pag. 504). Wormius anförer en Inscription på Klippan vid Sjön Framwarden i Norrige: $\text{N P I I I I R I P T I T I T}$. Denna Run-riftning synes åter vara gammal med Characteren II ; men mera om detta i Run-Historien.

Tab. V. N:o 3. Tosfene *Jätte-gryta* på *Russe-berget* och *Toftefads* ågor, på et flackt Berg ofvan i S. s. O. från Öfverby Prästegård några 100 alnar. Det är besynnerligt, at den af Dalin anförda Jättegrytan

grytan vid Ångsö heter *Ryfsbo-grytan*, och detta Berg så långt ifrån *Ruffe-berget*.

På et flackt Berg, kalladt *Holken* eller *Svale-berget*, på *Walla-ågor*, finnes det afritade *Teknet*; äfven som vid

Tab.V.N:o 3.

Toffene By, på et flackt Berg vester om *Kyrkan*, de fyra små runda *Figurerna*.

Tab.V.N:o 3.

Det är besynnerligt, huru med ofta lika Namn på sådana ställen våra äldsta Góthiska Monumenter sig befinna. Omkring denna *Walla By* finnas gamla *Minnesmärken* i myckenhet. Så hafve vi i *Westergóthland Walla-Härad*, *Ekorna-Wallen*, *Dahla-Wallen*, *Borna-Wallen*, där ännu gamla *Minnesmärken* motstått *Tiden*, och om hvilket framdeles ibland *Westgótha Monumenterna*; ännu obenamndt *Fyris-Wallar* och *Odens Wall-kyrier*, samt det gamla *Wall-hall*: hvilket kan hända til sin upkomst betydde den store *Offer-Salen (Hall)* på *Wallen*, kanske *Ekorna-Wallen*; där sannolikt den stora *Offer-lunden* och *Góthernas Sammankomst stätt*, hvilket *Offer Hákan Jarl* förstörde vid det gamla *Situna*, hvarom framdeles.

Icke långt härifrån, vid en *Kjólna* eller *Badstuga*, voro 2:ne mindre *Fátte-grytor* i flata *Sten-hällen*: den mindre $\frac{1}{2}$ aln vid och $\frac{1}{2}$ quarter djup; den andra 1 aln både bred och djup.

På *Sódra Gárdet af Ófverby Prästegårds ågor*, 2 à 300 steg därifrån i S. w. ses dessa *Uthuggningar* på en flat *Bergshåll*.

Tab. VI.
N:o 1.

På *Tings-hógen* eller *Hoen*, N. Nord-Ost ifrån *Walla By* 200 steg, på en flat *Bergshåll*, finnas dessa *Hålor* och *Fötter* i *Berget*: de störste *Fötterne* mot 11 tum, de mindre mot 8. Emellan *Fotsporren* är $\frac{1}{2}$ aln. De trinna *hålen* äro af $2\frac{1}{2}$ tums diameter. *Fördjupningen* på alt ungefär $1\frac{1}{2}$ tum.

Tab. VI.
N:o 2.

Ännu finnes i *Walla* *vestra Gårde* följande märkvärdiga *Inhuggning af et Sjöslag*. *Berget* är flackt, och *aftagningen* har skedd med all noggranhet både til läge och ritning.

Tab. VII.
N:o 1.

Vidare uti *Toffene Sockn*, *Aby Gård* och *Håsthålla-berget* *Norr* ifrån *Gården*, på en *Hógd*, kallad *Mjólke-hógen*, finnes en *Sten-*

Tab. VII.
N:o 2.

kista

kista nedfallen af 5 alnars längd och 3 alnars bredd innantil. Har haft 2:ne Stenhällar til betäckning: den störste 4 alnar lång på 3 alnars bredd och $\frac{3}{4}$ aln tjock.

Wette-berget, det högsta på Tosfene-utmark, Nordvest ifrån Walla By, $\frac{1}{2}$ fjerdingsväg ifrån Hafvet. På des högsta Kulle finnes et stort upkastadt *Sten-rör*, som nu i Ofreden blifvit brukadt til Värkase, men är säkert et Graf-rör; hvarvid et mindre Rör jämte nedanstående Inhuggning synes på öfre Berg-pallen. Det största Röret är ännu 5 alnar högt, fast det tyckes vara nog nedrasadt. Stora Sten-röret 90 steg omkring; det mindre 40, från hvilket i Norr 3 alnar synes Runan *Tvimadur*, 5 tum lång; 5 tum ännu i Norr en Figur i Berget liknande en Compas, hvilken står i rätt väderstrek inhuggen i flata Berget, af 8 tums diameter. Rätt ut i Vester ses stora Hafvet; i Nordvest de så kallade Wåröarna; närmast Stranden en Ö benämnd Kolö; de öfriga Helfö, Kedö, Klätte-skjär, Ugenabben. — Vid Kolö skal en liten Människjo-bild vara uthuggen, kallad *Ola på Kolö*, i et Berg emellan Kolö och Kedeslund. Ingen törs bebo denna Ö för Spöken. — *Wette-berget* och *Wette-Härad* i Bohus-Lån visa nogsam, at det gamla Göthiska Ordet *Watt*, *Wattum*: *Gud hull ok wattum sinum*, som var Eden i Westgötha-Lagen, har ännu sina öfverlevvor kvar. Ordet *Watt* betydde Vaktare, eller et slags Öfver-varelses eller Beskyddare, såsom ännu *Wättar* på vissa orter betyda et slags Troll: *Tomte-gubbar*, hvilka man trodt göra mera godt än ondt. Gården *Wätteland* (Ödman, p. 365) är namnkunnig: blef bränd af Håkan Sigurdsfon år 1160; har varit et Kongligt Slott, förmodeligen efter de gamle *Wettar*. *Wettar* kallas ännu Skogs-troll i Jämtland, och man skal en annan gång få se Westgötharnas nära gemenskap med Ångermanland eller de Norra orterne til Dialect, Seder och Minnesvärdar. Våre gamle Göther hade mycket mera tanka om Gud, det eviga Goda; Oden; Wallhall; än någonsin om något evigt Ondt. Troll var ofta i gamla dagar et slags Stämpel på dem, hvilka öfvergingo

Menig-

Menigheten, och väckte således både Vördnad och Frukta. At Bohuslänningarne och sjelfve Norrmännen ansågos såsom Göther före Tusen-Talet, det bevisar nogsamnt deras egen Poët och Historie-skrifvare *Eyvinder Skaldaspilder*, som sjunger (Sturl. T. I, p. 155):

*Nu tregur giæti Gauta
Grams Fall a sia alla.*

Öfvers. Nu kække Göta Kämpar
Kungens död träget förja.

Detta var efter Kon. Håkan i Norrige.

ASKUM.

Hela *Trygg-den* $\frac{1}{2}$ Ejerdingsvåg lång; nästan bara Berg. En del af *Tryggö* ytterst och mot Hafvet skild genom et litet Sund ifrån Sotenås-landet, icke långt ifrån Sote-hufvud, et högt Berg. När Ebben är, kan man gå hit öfver på en Sandbank; men eljest måste ros för Floden, så ofta den infaller.

Högt på *Tryggö* visas Konung *Trygges Graf*: et stort Tab. VIII.
N:o 2.
Sten-rör, 6 à 7 alnar högt, 110 steg ikring; med en upkastad Håla i midten, hvaruti är en Graf med en enda Sten-häll öfver til betäckning: 4 alnar lång, $2\frac{1}{2}$ dito bred, 10 à 12 tum tjock. Grafven ligger i Norr och Söder: är $3\frac{1}{2}$ aln lång, $1\frac{1}{2}$ aln bred inuti, måst upfyld med Stenar. Denna Sten-rösa på *Tryggö* kan ses länge på Landet innan man hinner fram. Vid *Tryggön* får anmärkas, at *Sturleson* anförer p. 181, at Kon. *Trygge* eller *Tryggve* blef på denna Ö slagen öfvan för Sotanås; men det bör vara *vestan* för: hvilket, då Bohus-Låns Charta kommer til slut, skal synas. Vid detta tilfälle får man anføra, det vara sannolikt, at våra gamla Sagor ända til Tusen-Talet varit skrifna med Runor. At öster står här i stället för vester kommer derutaf, at man läst $\text{NH}\uparrow\text{H}$ (uster) för öster, efter et värds-

vårdslöst Westgöthiskt Uttal, hvilket ännu brukas: tvetydigheten af Runan $\mathfrak{N}$, u, hvilken äfven är v, har vållat detta. Det rätta öster står på Runstenarne med $\mathfrak{N}$ (austr), såsom til ex. N:o 305 i Bautil: ... is. vas. *austr.* tauthr. meth. Igvari. - - - han var öster döder med Ingwar - - - och nu veta alla at Ingwar for i öster. Utan misstag på Språket, eller rättare Alphabetet, hade aldrig en Historicus, hvilken så väl kände Norrige och Viken som Sturleson, kunnat så misstaga sig på det Locale. *Tryggve* blef begrafven, säger Sturleson, i *Tryggve-Rör*, sedan han förrådigt blifvit slagen med sine 12 Kämpar. Detta skedde straxt före Tusen-Talet, och kan man derefter döma til Monumenternas värde på Sotaná, och de gamle Askemännerne från det derpå liggande Askum &c.

TOSSENE.

Där förekomma *Hunebo-Kläfvar*; hvarest ses de besynnerligaste Bergras och Lämningar, förmodeligen af vatnets våldsamhet vid någon stor Öfversvämning eller Jordbävning, icke långt ifrån Hafvet.

Hunebo-ång straxt vid Fältväbels-Bostället af samma namn.

Tab. IX och X.

Hunebo-Kläfvar i Cavailleurs-Profil.

Stenen, som hänger emellan Mur-väggarne, liknar en Tärning. Man har densamma 6 à 7 alnar öfver hufvudet, då man går in; hvilket ser rätt farligt ut. Vidare inåt kan man svårigen komma, för nedfallne kantige Stenar och Bergras, hvarpå man måste gå; både ofvan ifrån samt af Pelrarne hänger Döden öfver hufvudet.

Ödman har orätt upgifvit stället, där Sten-pelrarne stå: ty i det Kläfvat, som Kreaturen genomdrifva, äro inge Pelare, utan slät och jämn Gråsvall; ej heller så höge Sido-murar, som här.

Af

Af 9:de Capitlet i Thorsten Wikingsfons Saga synes sannolikt, at desse Hunebo-kläfvar varit den Bergskrefva, hvilken låg emellan *Wikings* och *Halfdans Gårdar*. I Góthiska Grundtexten talas om 30 alnar, hvilket Ófverfättaren gör til Bredden på Bergs-råmnan, men hvilket aldeles passlar til Djupet. Deremot, som bredden är 6 à 7 alnar, så sannolika sig detta med hvad i samma Capitel säges, at *Wiking Jarl lopp therdfver med all sin Krigsrustning; Niorve i sina lättaste Kläder, men Halfdan måste Wikingen taga emot i språnget*. Dessa Monumenter kunna då härleda sig ongefär ifrån denna Tiden. Förut säges i 8:de Capitlet, at *Halfdan* var en rik *Herse* och bodde uti en By benämnd *Wogum*: det återstår at upleta detta *Wogum* på Sotenås; och emellan honom och Jarlen *Wikingen* var et stort Berg. Et dylikt Naturens underverk, som desse *Hunebo-Kläfvar*, kunde väl i forndne dagar, såsom nu, upväckt kunnigt Folks upmärksamhet. *Olof*, Kon. *Niorves* Son, blef begrafven, säger Ófverfättaren, i en *stor Hög*; men i Góthiskan står ingen *stor Hög*, utan (II Cap.): *Var Olafur heygduur eptir fornum sid*. *Heygdur* kan väl vara högader; hvilket Ord äfven passlar til de därstädes upgifne *Sten-grafvar*.

Vid *Tofe* eller *Toftedal*, en nu varande Kohage til *Hunebo*, N. Nord-ost ifrån *Gården*, ses en nedfallen *Fätte-graf*, hvars längd i Söder och Norr torde varit 10 à 12 alnar. En Ófverliggare är $4\frac{1}{2}$ aln lång, 2 à $2\frac{1}{2}$ aln bred, 15 à 18 tum tjock. Grafven tyckes haft 3:ne Påliggare. Bredden inuti har varit 2 alnar. Til Óster ingen ingång. Alla *Stenarne* äro Graniter.

Tab. XI.
N:o 1.

Vid *Brune Backe* äfven en nedfallen *Granit-Stenkista*: 2:ne *Sido-stenar* visa den varit $3\frac{1}{2}$ aln lång, $1\frac{1}{2}$ aln bred; haft en *Häll* ofvanpå något ófver 3 alnar lång; ligger i Norr och Söder; är belägen på *Hunebo-utmark*. Ingen Tradition om dessa.

Tab. XI.
N:o 2. Här uti *Tossene* Sockn förekommer vidare en Stenkista eller *Jätte-grafven* på *Böge-backen*, af Graniter, hvars längd är emellan Söder och Norr: den inre Kistan $3\frac{1}{2}$ aln lång, $2\frac{1}{4}$ aln bred, utom den vestre Sido-stenen, som är $1\frac{1}{4}$ aln lång, $1\frac{1}{2}$ aln ofvan jord. Betäcknings-Stenen, som är nedfallen i Grafven, är 6 alnar lång, $2\frac{1}{2}$ aln bred. Mellan-linien af omstående uppreste Stenar är $1\frac{3}{8}$ à $1\frac{1}{2}$ aln. De högste Upståndarne 3 alnar höge ofvan Jord.

Stenhällarne, som utgjöra sjelfva Grafven, jämte den Norra Hällen, äro 9 til 12 tum tjocka. Våktrarne 3, 4 à 5 alnar ikring.

Tyckes hafva varit 6 Våktare-Stenar på hvar fida, och en bred Stenhäll utanföre vid hvar ända af Grafven, ehuru den södra icke finnes, men blifvit borttagen, såsom Stenarne äro mycket slåta och vackra.

ASKUM.

Tab. XII.
N:o 1. *Jätte-grafvar* på Brattebys utmark af hopkastade Kullerstenar vid Ridvägen.

TOSSENE.

Tab. XII.
N:o 2. *Kämpe-Stenarne* på en Ljunghed vid *Nyckel-berget*: en Rhomboïd. Emellan de 2:ne störste Stenarne äro 16 alnar vid pass.

Tab. XII.
N:o 3. Vester om Tossene Kyrka på *Prefias Högar* ses på en flat Berghäll dessa *Skepp* och *Figurer*.

De i Sotenås och Tossene upgifna Inhuggningar i Bergen af *Skepp* och *Skårgårds-Fartyg* samt andra *Figurer* bevisa, at de rätte Vikingar här haft sit Säte.

Kyrkoherden Hr Magister *Svenberg* gjorde sig mycket omak med upletandet af flera Monumenter i fulla 10 dagar,
under

under Hr *Hilfelings* Vistande på *Öfverby*; här tros ändock at vara flera Uthuggningar i Bergen.

På et flackt Berg Vester om *Walla By* i Tosfene Sokn i Tab. XIII. vestrå Gårdet, $\frac{1}{4}$ våg ifrån Hafvet, däremellan och Byen finnas åtskilliga Skepp, Djur m. m.

De flesta Bergs-ritningarne äro ikring *Walla By*, *Kungshamn*, *Sotehufvud* m. m. i denna Trakt.

Annu på et flackt Berg i *Walla By*, Nordan til, på *Knip-pels-berget*, flera Riftningar. Hela Riftningen $3\frac{1}{2}$ aln lång emellan Norr och Söder, och i bredden vid pass $1\frac{1}{4}$ aln. Mycket är utslitet af Tramp, som omöjeligen kan observeras. Tab. XIV. N:o 1.

Vid Gården *Sem* i Tosfene i Norr och de lå kallade *Sems Dalar*, icke långt ifrån en Hafsvik och *Skårholmen*, voro 2:ne upkastade *Stenrör* af nästan lika storlek, et på hvar sida af et litet Berg: båda omgifna med tämligen stora flata Stenar. Cirkelens Diameter var 12 alnar. Omkringståndarne voro 11, och hafva icke varit flere, emedan alla stodo på lika afstånd ifrån hvarandra. Det andra Röret var förstördt, och flere Stenar voro borttagne. Tab. XIV. N:o 2.

Under Refan til *Qwille* var en ganska befvärlig väg, som måst måste refas til fots öfver Berg och små Gångstigar.

Vester om Tosfene voro åtskillige *Ätthögar*, somlige med en Sten ofvanpå, reste; kallades *Munke-högarne*.

BOTTNA, Sokn uti *Qwille* Härad.

Vid *Wrångstad*, By här i Socknen, mot Berget i Vester var en tämligen stor *Sten-Cirkel* af 12 store Stenar, hvarje af 4 à 6 Cubik-alnar. Diametern på Cirkeln 25 alnar. Dervid en mindre af 10 alnars Diameter och 7 Stenar. Stället heter *Smedje-backen*; här förmodeligen varit Domare-Säte. En liten Infjö ligger straxt bredvid, som heter *Skoby-vatn*.

Tab. XIV.
N:o 3.

Vid Byen *Wrångstad*, under Relan ifrån Öfverby til *Qwille*, i *Bottna Sockn*, i Nordvest ifrån Byen ses flere upreste *Stenar* på en Plan uppå et högt Berg. På Norra och Nordöstra sidan af Byen stå här och där ensamme höge upreste *Stenar*, jämte flere *Åttebackar*. Ingen Tradition eller Inscription.

Bonden *Axel Larsson* i *Thorsbo* berättade, at i *Bottna Sockn* vid *Skibswalla* Gård skola äfven *Skepp* vara inhuggne i Berg.

Utåt *Fjällbacka* och *Ormetorp*, samt många andra ställen på *Utöarne* i *Qwille Sockn*, skola vara stora upkastade *Stenror*, både runda och fyrkantiga, jämte upreste *Stenar*; men Traditionen är borta. Et stort Rum skal äfven vara i et Berg, där man tror at *Jättar* fordom bodt; men ingången är ej större, än at en *Karl* kan krypa in. Stället kallas *Get-* eller *Fätthammar*.

Å et ställe, benämndt *Slotts-berget*, på fasta Landet i *Qwille*, skola synas *Rudera* efter *Skansar*, samt en *Brunn* i Berget. Äfven vid *Thorsbo* et så kalladt *Dyrhus* med en stor *Sten* ofvanpå, så djupt, at en *Karl* kan sitta derunder; men intetdera fick beses.

Klockaren i *Qwille*, som bor i *Thorsbo*, berättade, at *Skepp*, *Hjortar* och *Få-kreatur* på *Bergen* äro uthuggna, äfven åtskillige *Kullar* och store *Stenar* upreste. Vid *Stora Jöla* äfven dylikt.

TANUM, Sockn uti Tanums Härad.

Tab. XV.
N:o 1 och 2.

Denne *Knif* af *Sten-Flinta* har blifvit funnen tillika med *Gull-ringen* under Hr Prosten *Brunii* Upodlingar (hvilka desutom förtjena all upmärksamhet) vid någre *Åttebackars* planerande. *Gull-ringen*, om $1\frac{1}{2}$ *Ducats* vigt, ihålig inåt, för at fylla med något *Harts* m. m. Om desse *Flint-stenar* tagas i *Ring-sjön*

sjön i Skåne, hvilket Hr Hilseling lofvade at närmare utforska; så visar det, at så väl Offer-Knifvarne kunnat komma Söder-ifrån. Vi hafve af desse Knifvar alt fullt i Westergöthland; men icke uti de äldsta Grafvarne, förmodeligen Gylfes, om hvilket vidare framdeles.

LUR, *Sokn* uti Tanums Hårad.

Man vil först visa Profilen af *Frilles-Hillern*, eller af den besynnerliga Råfvare-Grottan i Tanum. *Råfvare-* eller *Amundare-Kulan*, som den äfven kallas, är lång 15 alnar, bred 10 och hög 5 alnar. Til en liten Kammare innanföre synes ingången på denne Profil.

Tab. XV.
N:o 3.

Sedan Utseendet af *Frilles-Hillern*, vid Amundröd här i Lurs Sokn, Annex til Tanum; och finnes denna Fornlämning $1\frac{1}{4}$ mil ifrån Moderkyrkan i Tanum. (Se Björners Kämpadater).

Tab. XVI.

Vidare finnes i Tanum et Sten-monument, eller Skottiske Konungens *Wallberts Graf* vid *Preste-myran* på en liten Högd; hvarvid ses åtskillige mindre Ätte-backar, jämte en Cirkel 11 alnar derifrån i Söder, som varit et Sten-rör, och förmodeligen, lika som vid *Sem*, med stora flata Stenar kringfatt, hvaraf nu endast 3:ne stå kvar, det andra är lagdt i Sten-muren: 2:ne store Stenar ligga i Sten-muren, förmodeligen makar til de kvarstående.

Tab. XVII.
N:o 1.

Utseendet af Graf-platsen *Preste-myran* å vestra sidan och et stycke från stället.

Tab. XVII.
N:o 2.

Deffa märkelige Graf-Monumenter finnas et stycke från *Kusaröd*, helt nära vid Hafvet, på en tämligen flåt Plan, som ligger emellan Bergen. På *Glys-berget* til Söder et stort Sten-rör. Midt för denna Strand ligga Öarne Pinón, Långholmen, Bockholmen, med flera. Efter Prosten Ödman skal *Kusen* vara här begrafven. I hela Westergöthland har man et al-
mänt

Tab. XVIII.
N:o 1.

Tab. XIX.

månt Ordspråk, när något förträffligt skal nämnas: *det var Kusen!* hvadan ock *Ful-Kusen*.

På denna Situations-Charta ser man belägenheten af de triangulaire Grafvarne i Däliden, samt 2:ne betydande Samlingar af Småsten, mindre än Människjo-hufvuden, helt tätt utmed Bergen och i många lag. Bergen äro ganska släta, at vanligt Sten-ras kan det icke vara. Kan hända har man här öfvat Stenkastning; eller sannolikast var detta et Krigs-förråd, då de med Skeppen skulle draga i Härnad. Öfver alt här finnas inga flere sådane Stenar. Sådan Sten var gamla Tidernas Stridsvapen. Kon. Rolf säger: *oc bera griot (gravoir på Fransyska)* a Skip vor: *tå skole vi laga ofs til och bära Stenar in på våra Skepp*. — De begge *spetsiga Begravnings-ställena* äro svåra at begripa bruket och nyttan af: ty de äro för stora at vara efter en enda Människja. Då man får samla flera ifrån flera Provincer, får man se hvad som kan updagas. De äro helt säkert mycket gamla och på många ställen i Norden.

På en Högd emellan Preste-myran och Grebbesjö var
 Tab. XVIII. *Gunilla-backe*, och därstädes några mindre Rör, men upkastade.
 N:o 2. På 2:ne fanns en Sten uprest på kanten, fast obetydligt stor.

Vid *Grebbesjö* voro i Norr och Vester utom Byen upreste höge Bauta-Stenar enskilde för sig, från $4\frac{1}{2}$ til 6 alnar höge. De i Vester stodo på Högder och Kullar.

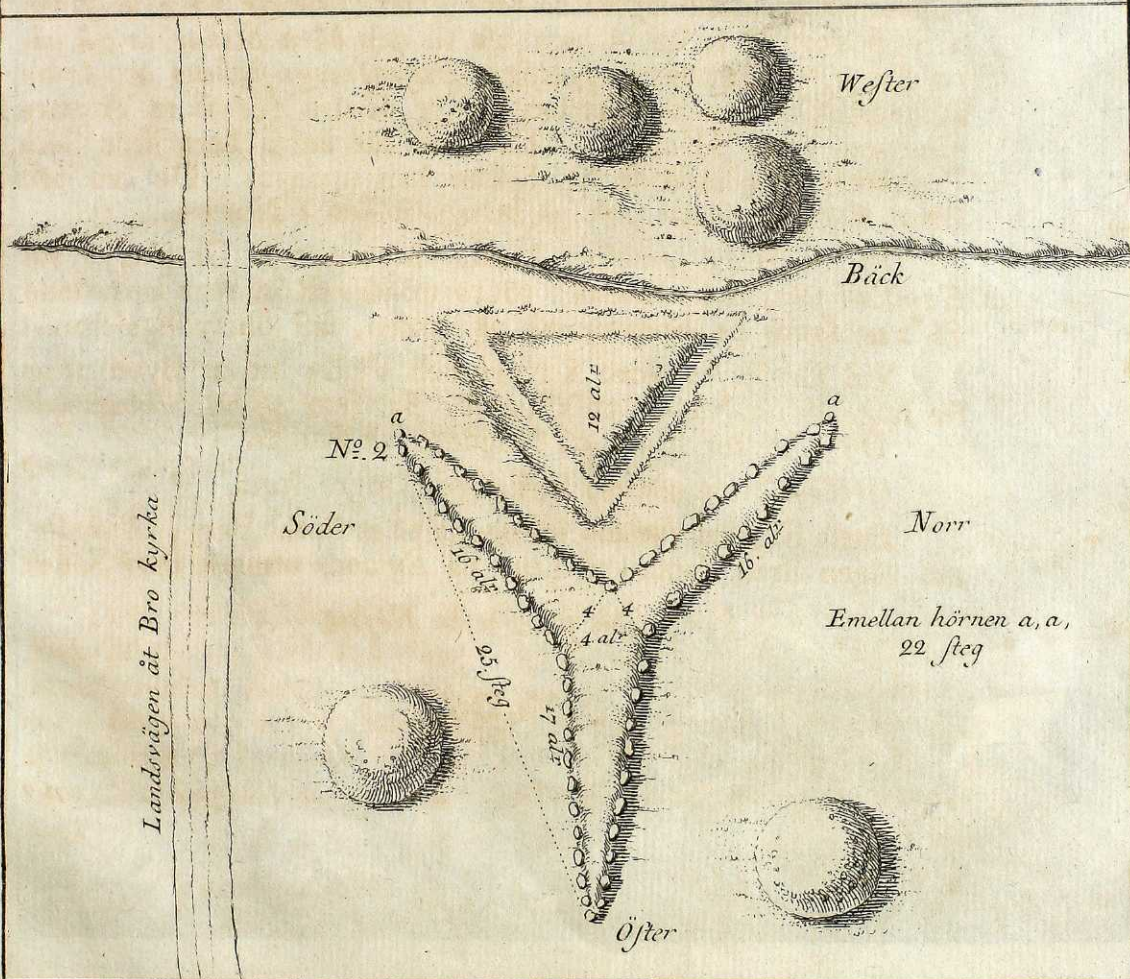
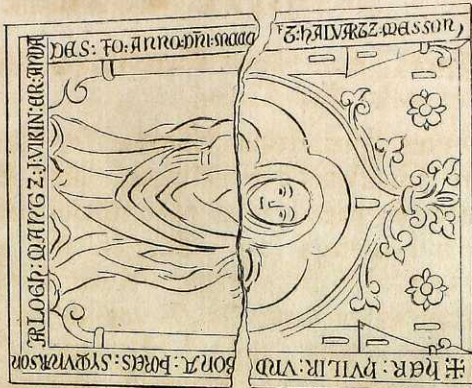
Grebbby-Monumentet beskrifves längre fram.

Deffa Figurer funnos inhuggna på et slackt Berg, til vänster
 Tab. XVIII. om vågen ifrån Tanum til Lur, på *Rylands* utmark mot Söder.
 N:o 3.

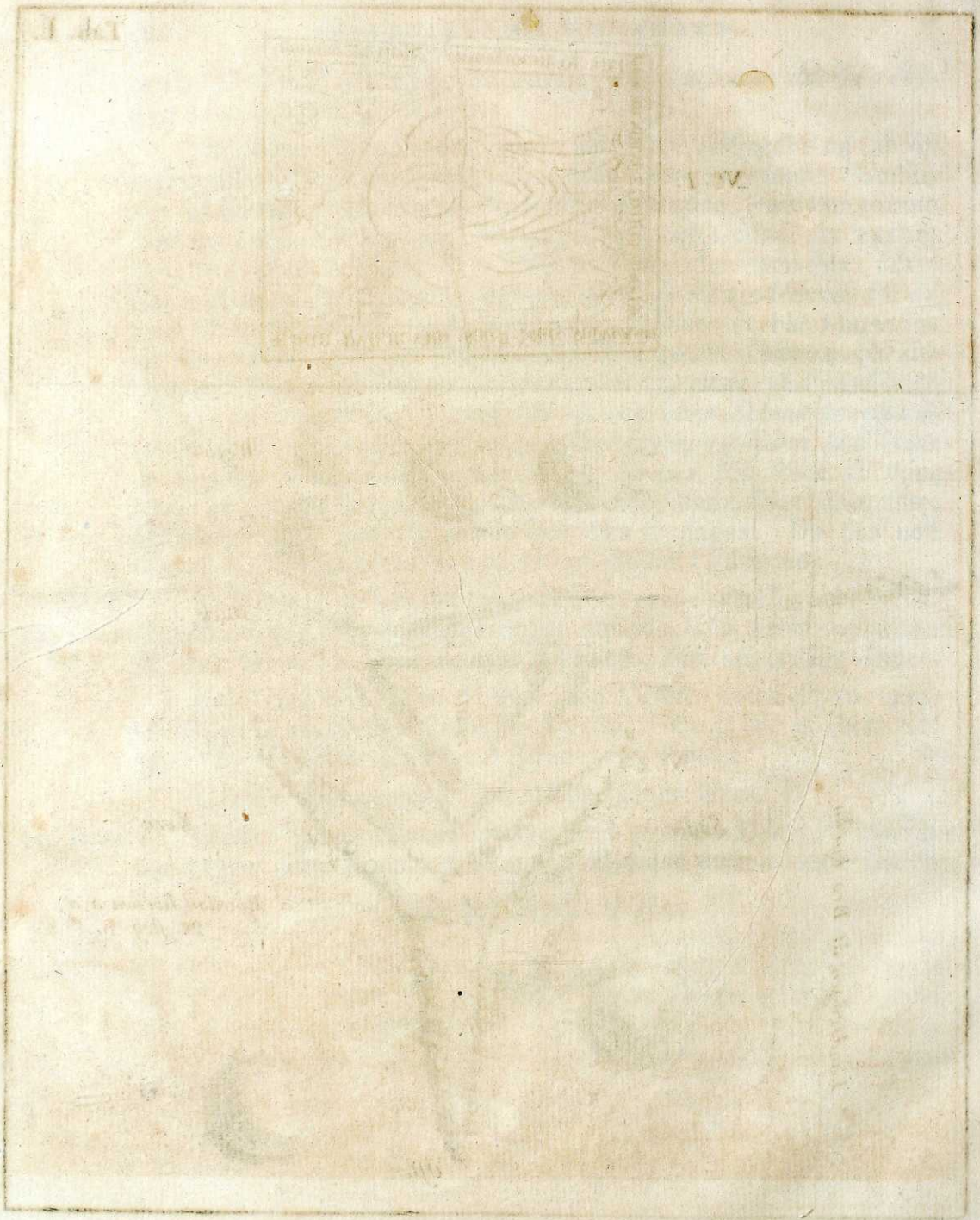
Slut på Första Häftet.

N° 1.

Landsvägen åt Bro kyrka

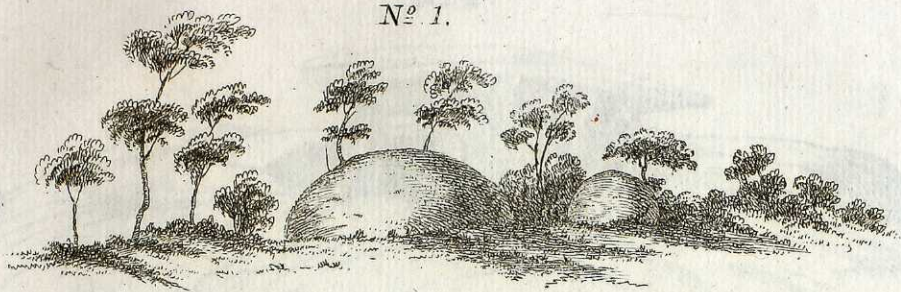

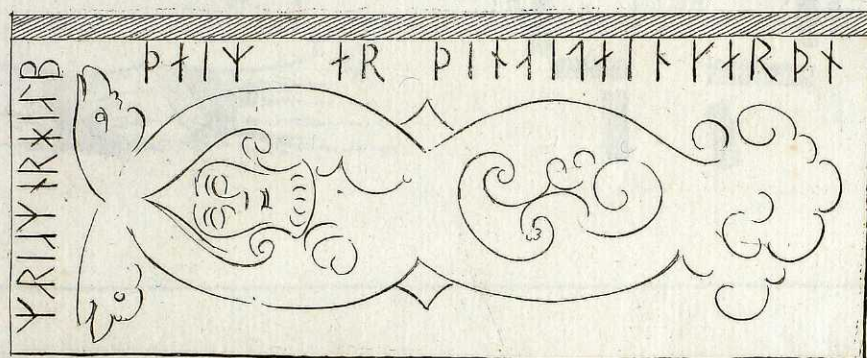
Tab. II.

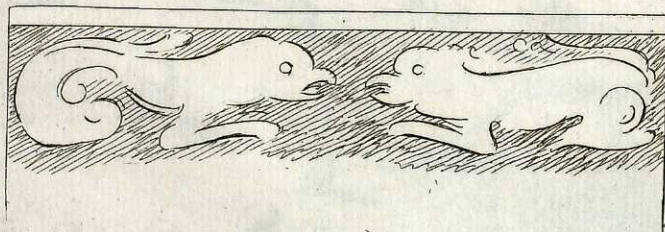
N° 1.

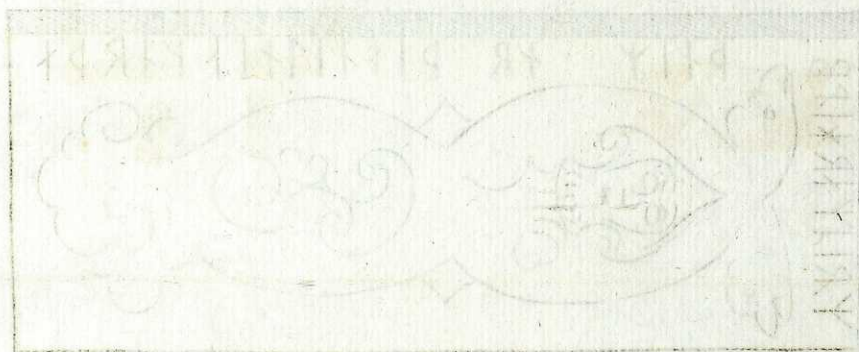

N° 2.

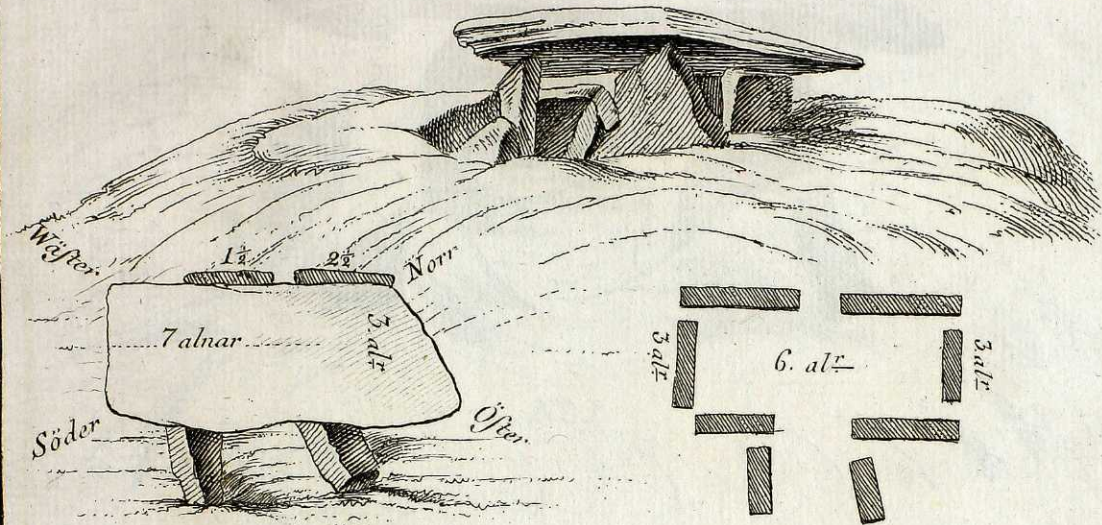

N° 3.

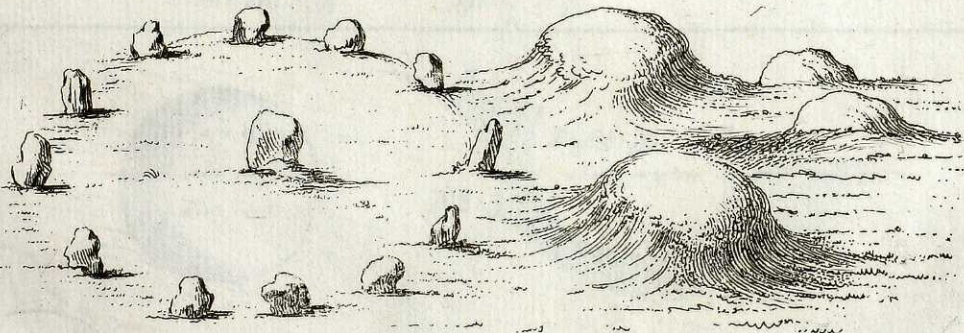

N° 1.

N° 2

Tab. III

Fig. 1

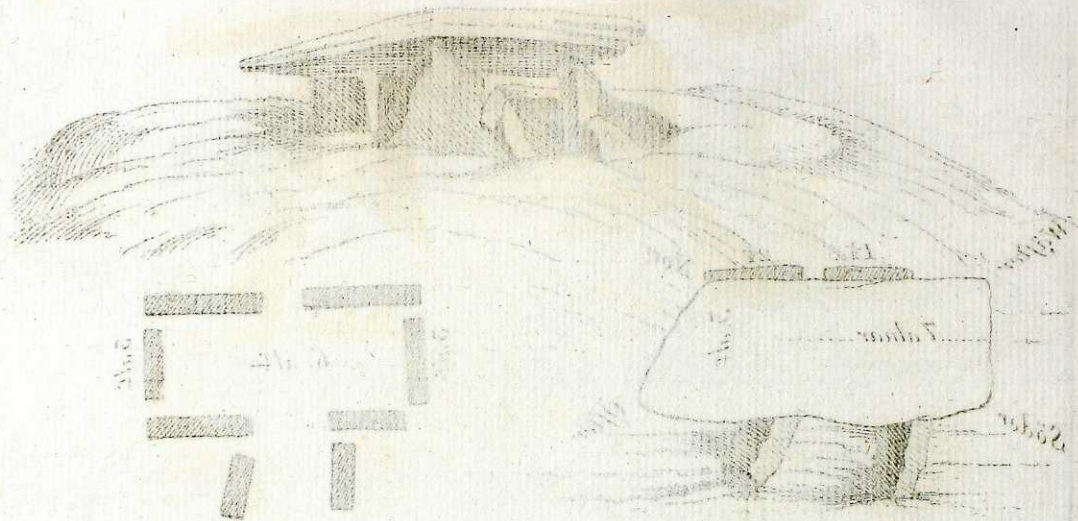
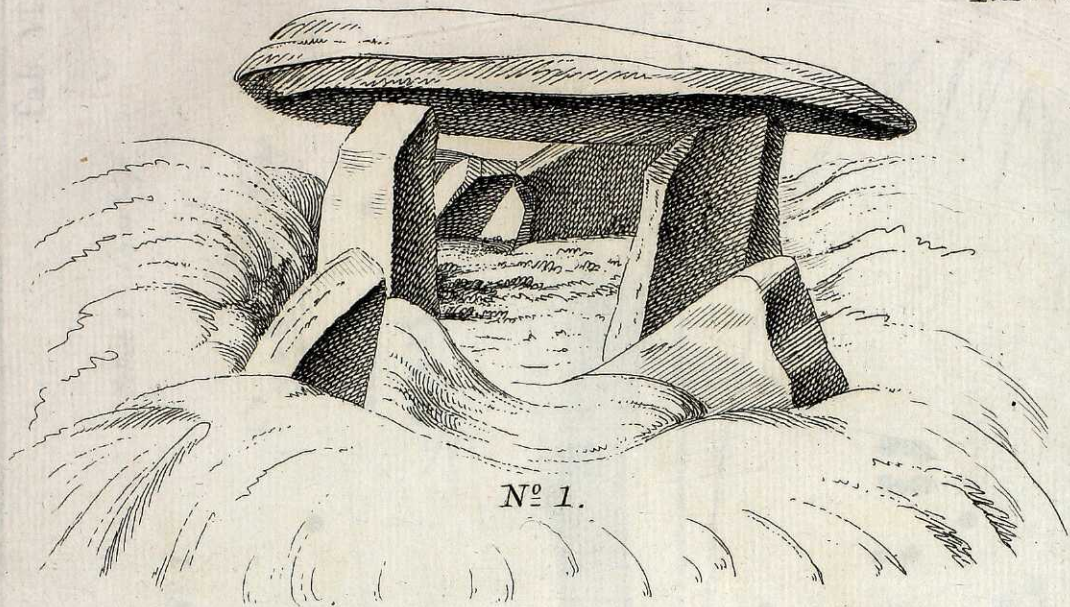

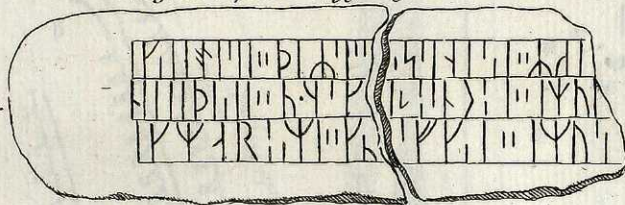
Fig. 2

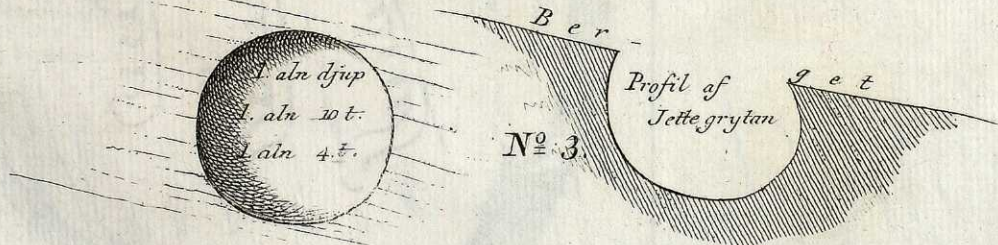

Längden 7. quarter bågge Stycken

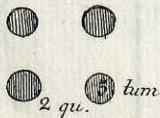
N° 2.

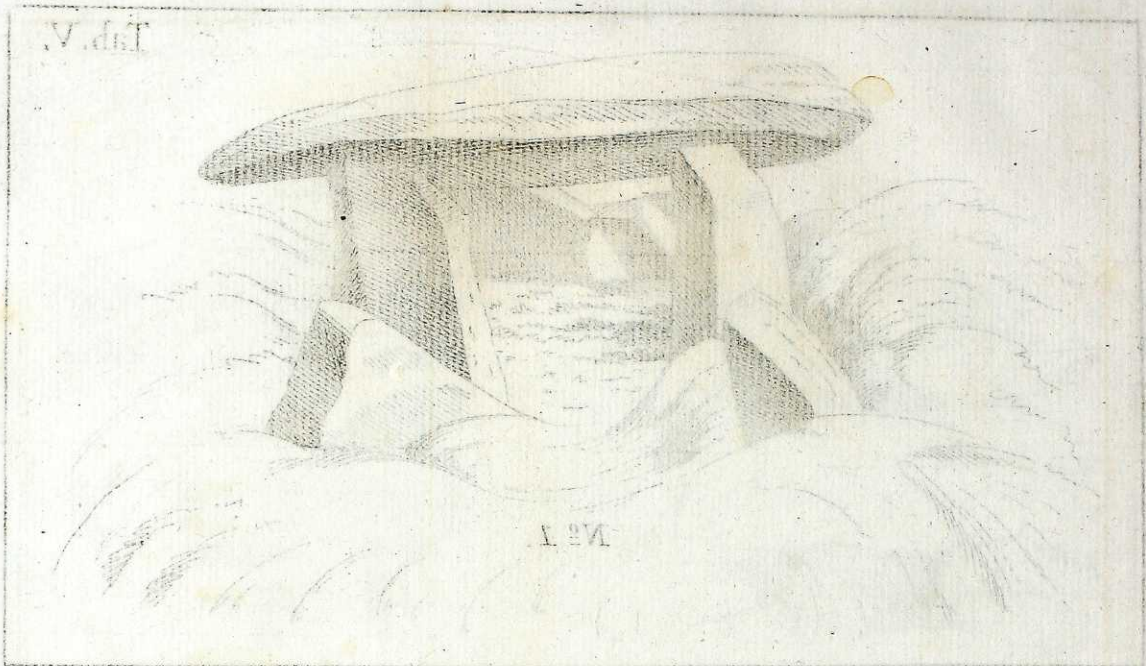
Bredden 3. qu.   Tjockl. 1. qu.

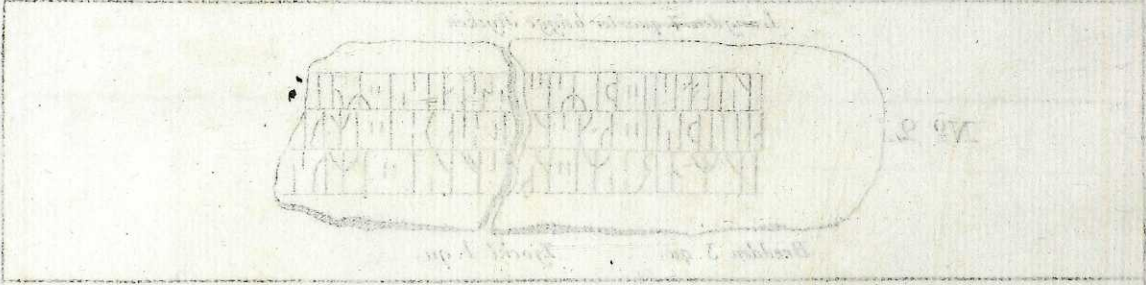
$\frac{1}{2}$ alns diameter

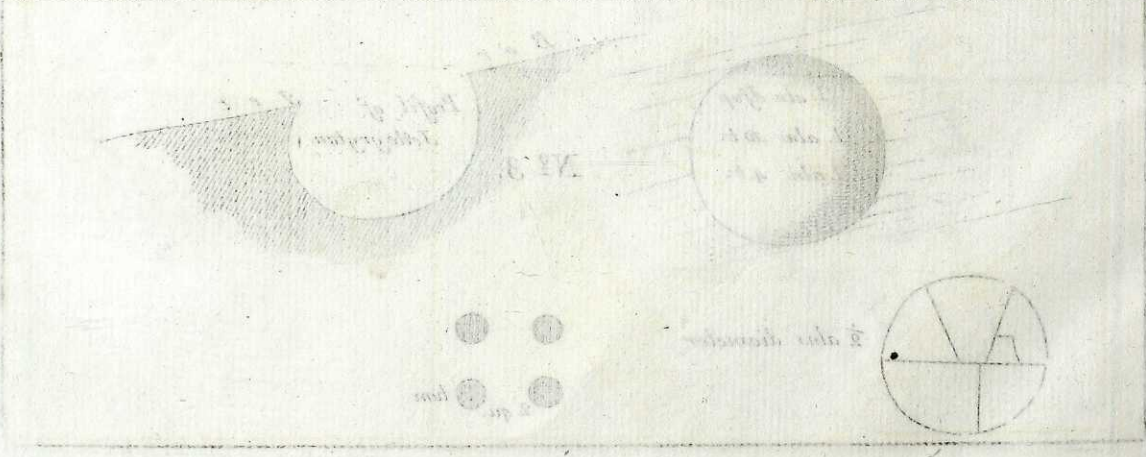
Tab. V.

No. 1

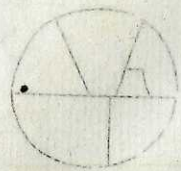

No. 2

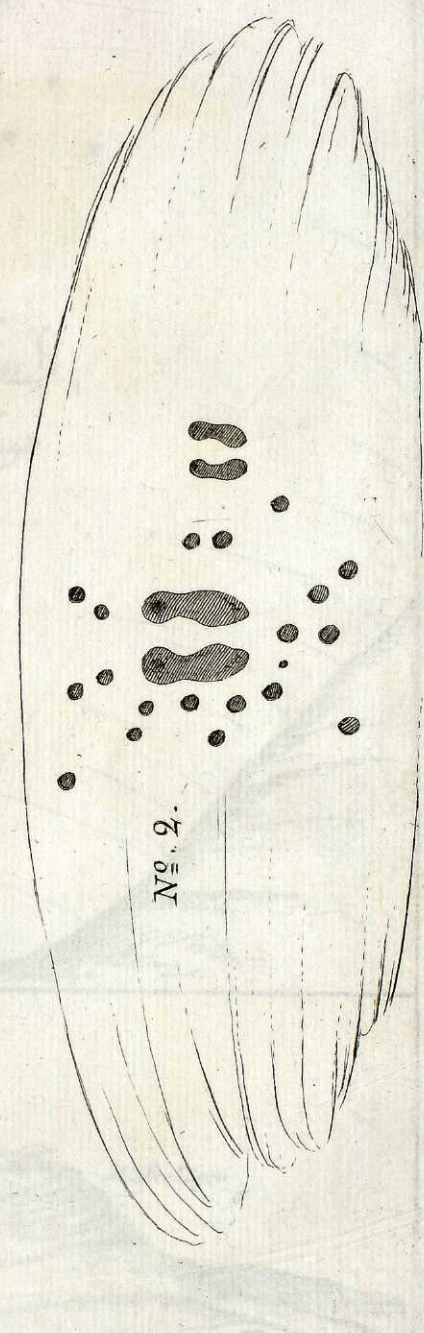
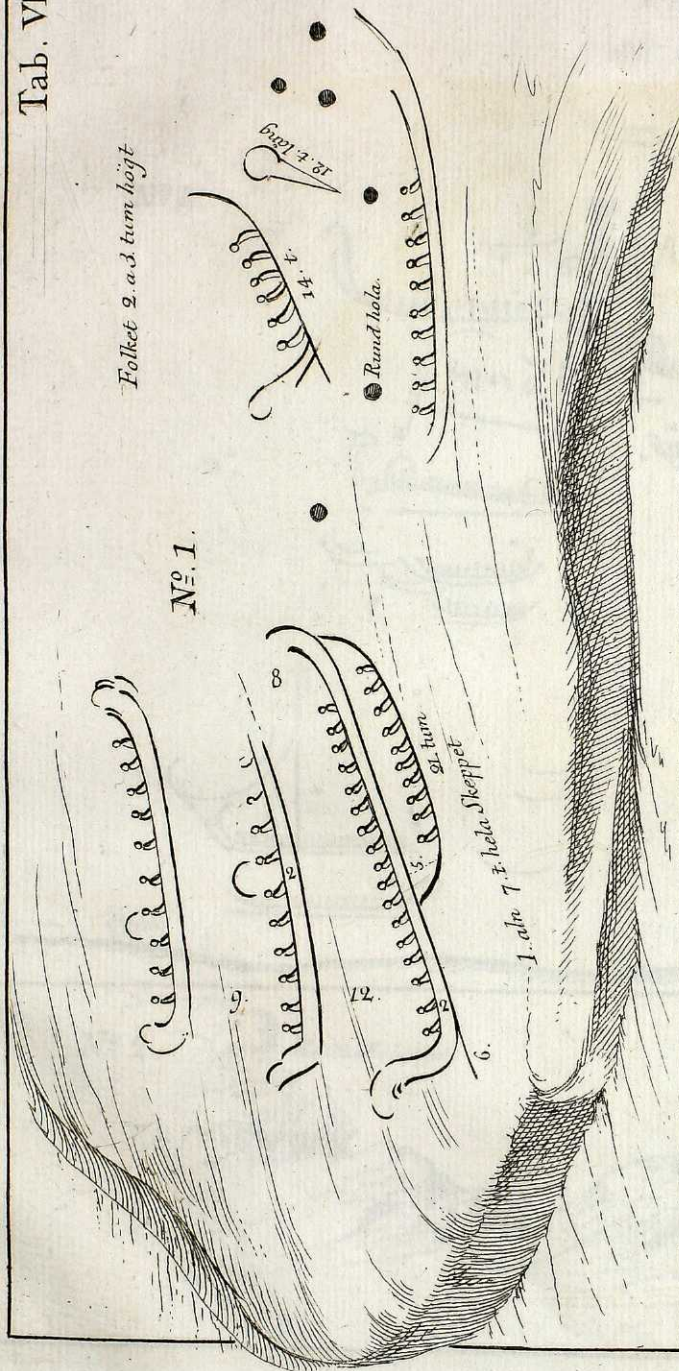
No. 3

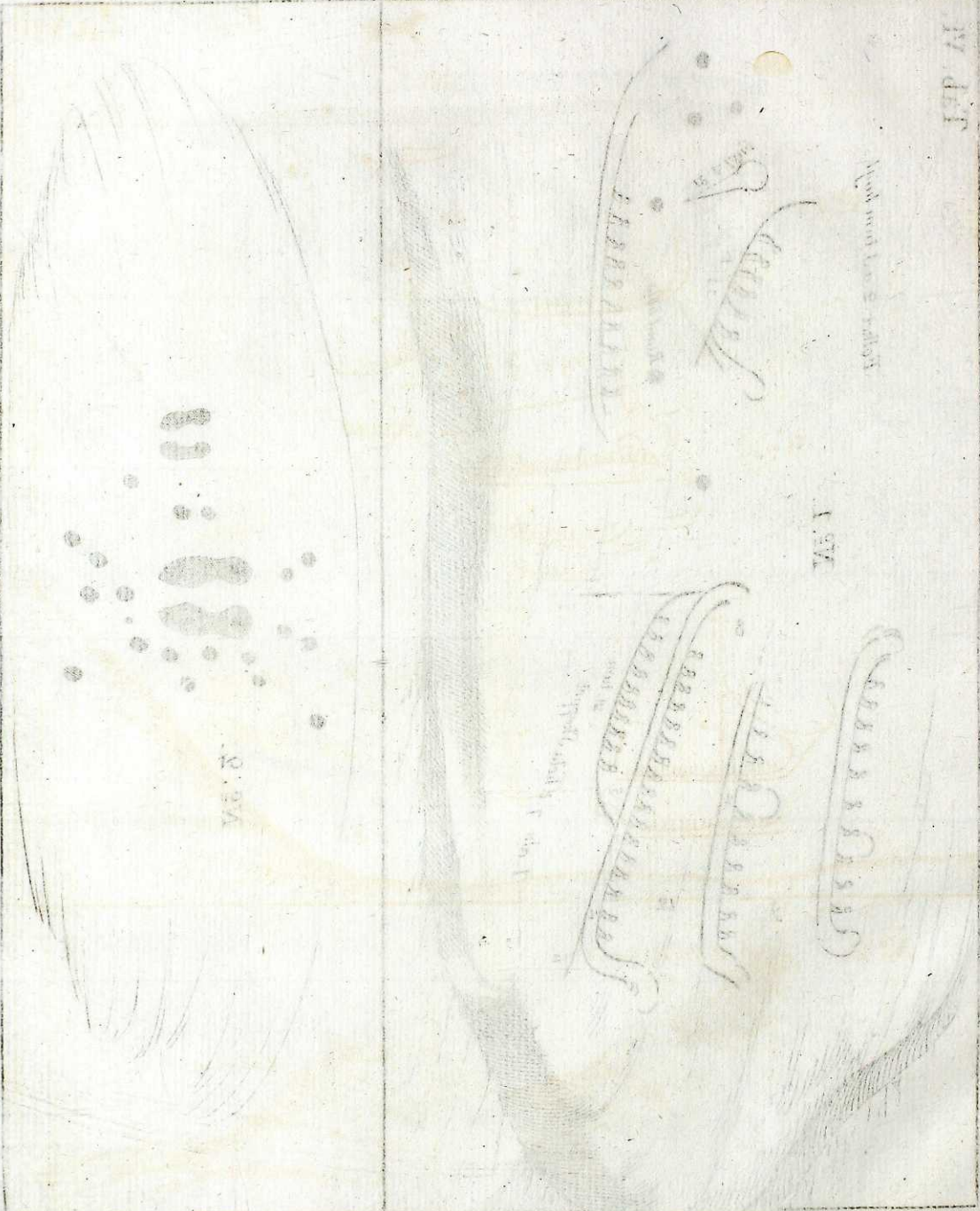
Folket 2. a 3 tum högt

N°. 1.

Handwritten text, possibly a title or description, located in the upper right quadrant of the page.

R. 24

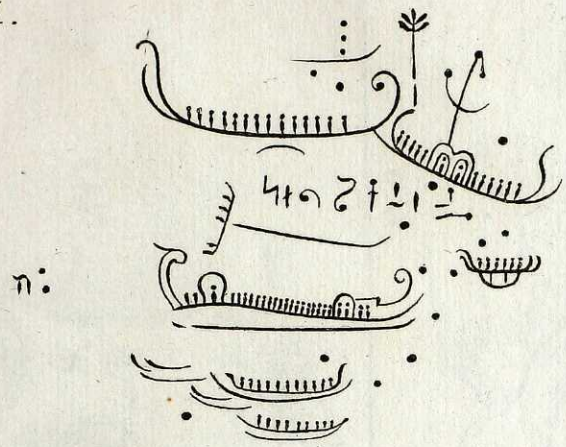
1. 571

1. 571

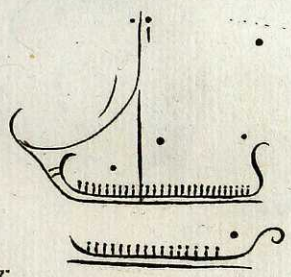

iiiiii

Nº 1.

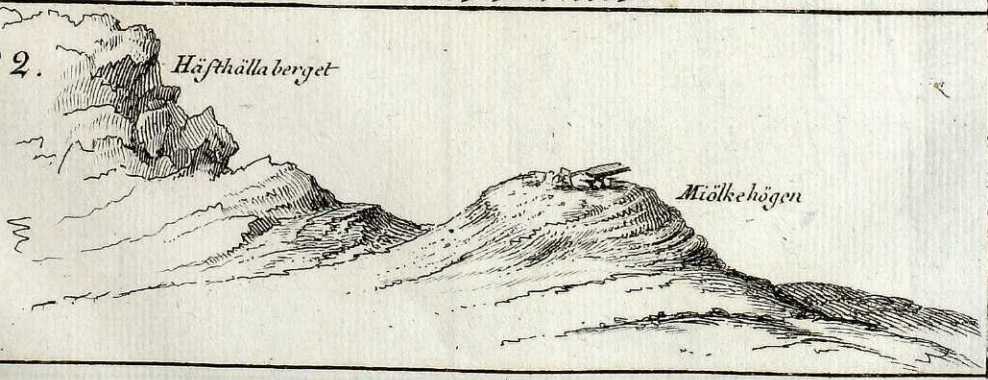
n:

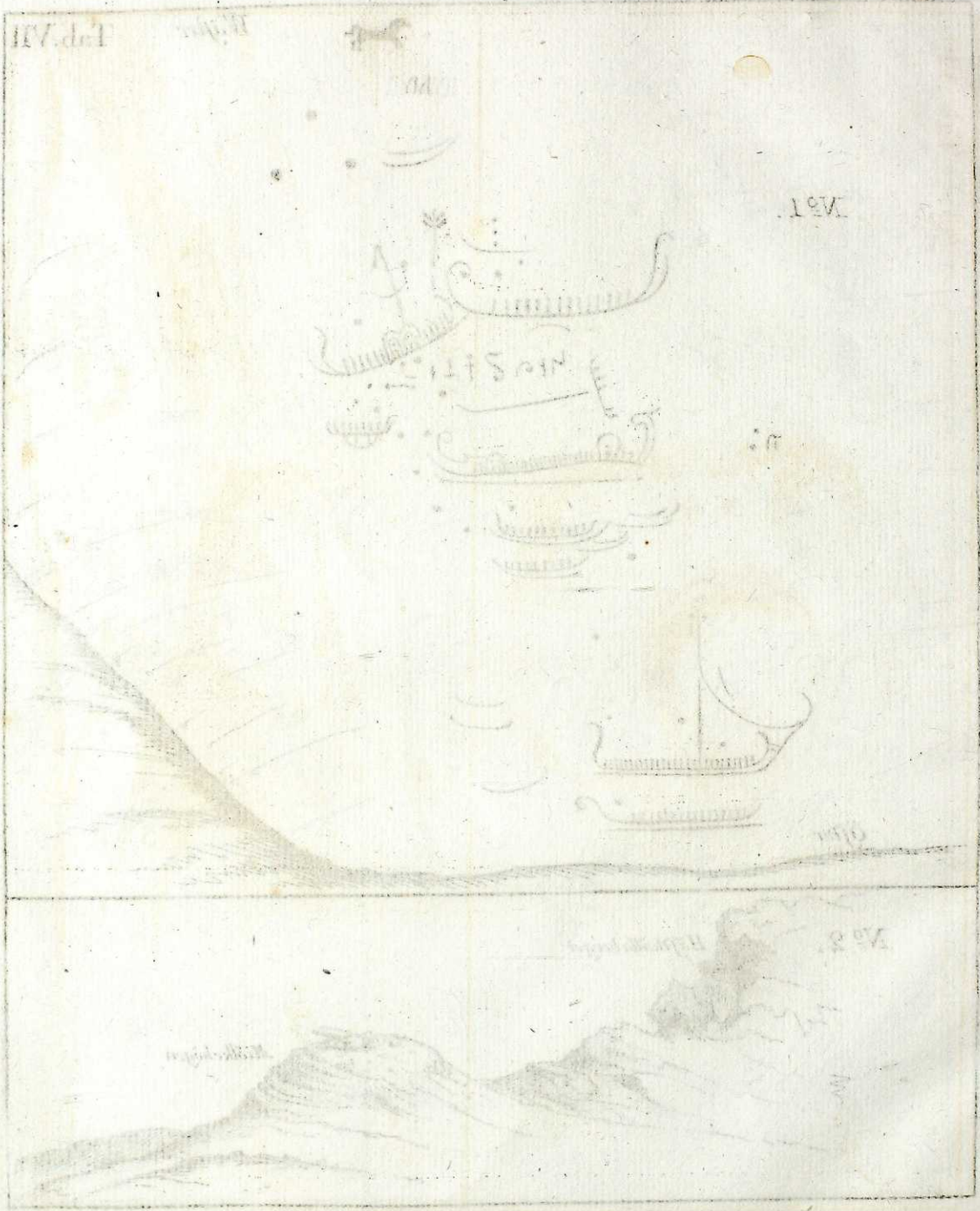
Öster

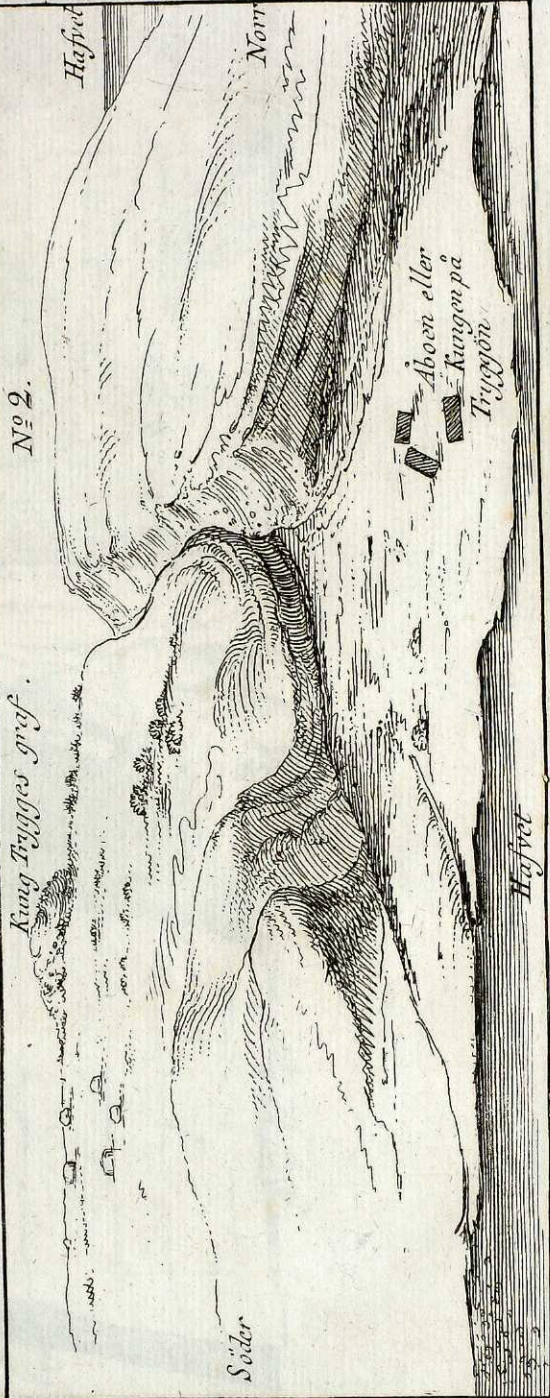
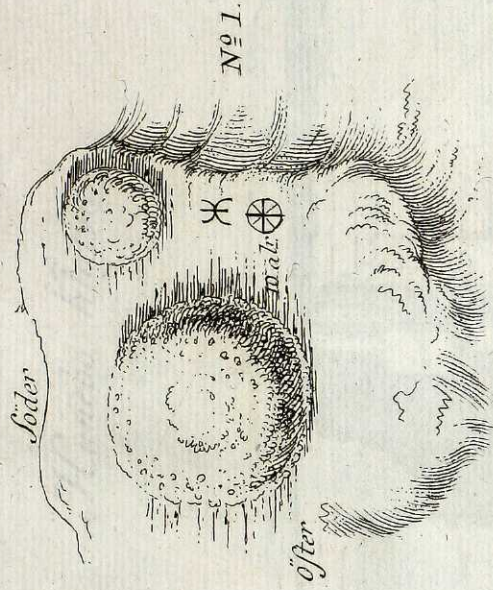
Nº 2.

Hästhälla berget

Mjölkehögen

187 137

187

187

Handwritten notes in the upper left corner of the drawing area.

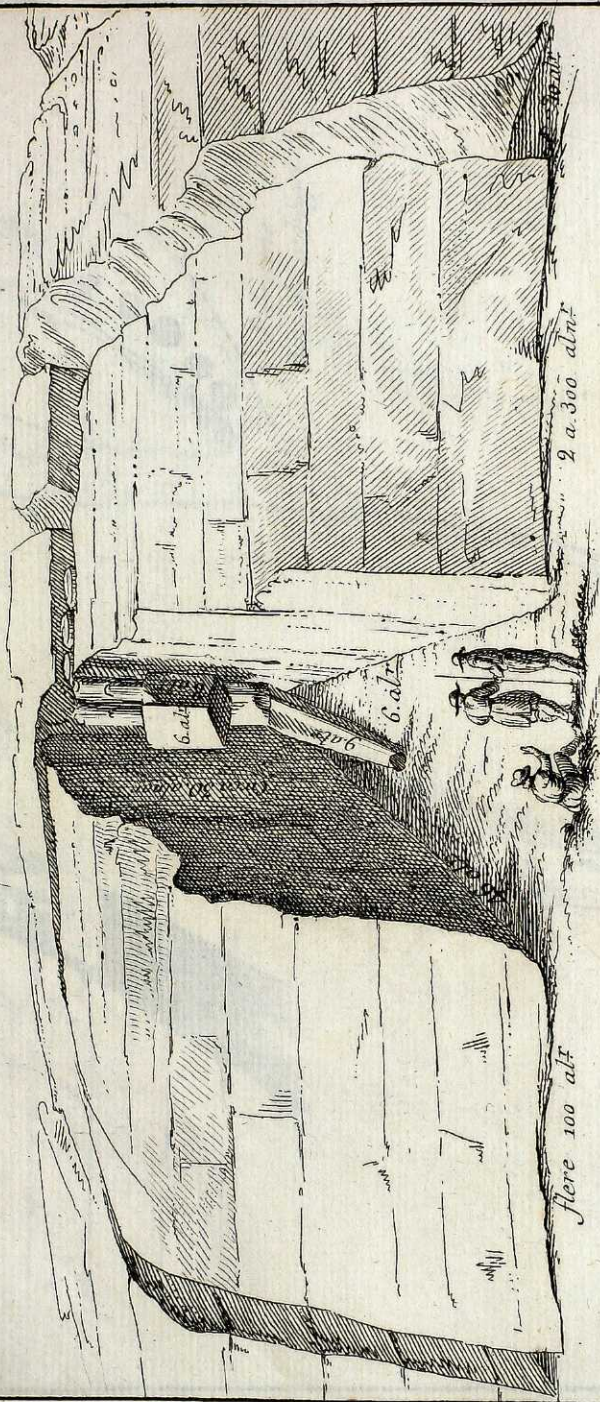
Handwritten note at the top center of the drawing area.

Handwritten note at the bottom center of the drawing area.

Handwritten note on the right side of the drawing area.

Tab. IX

Hunebo Klofvar

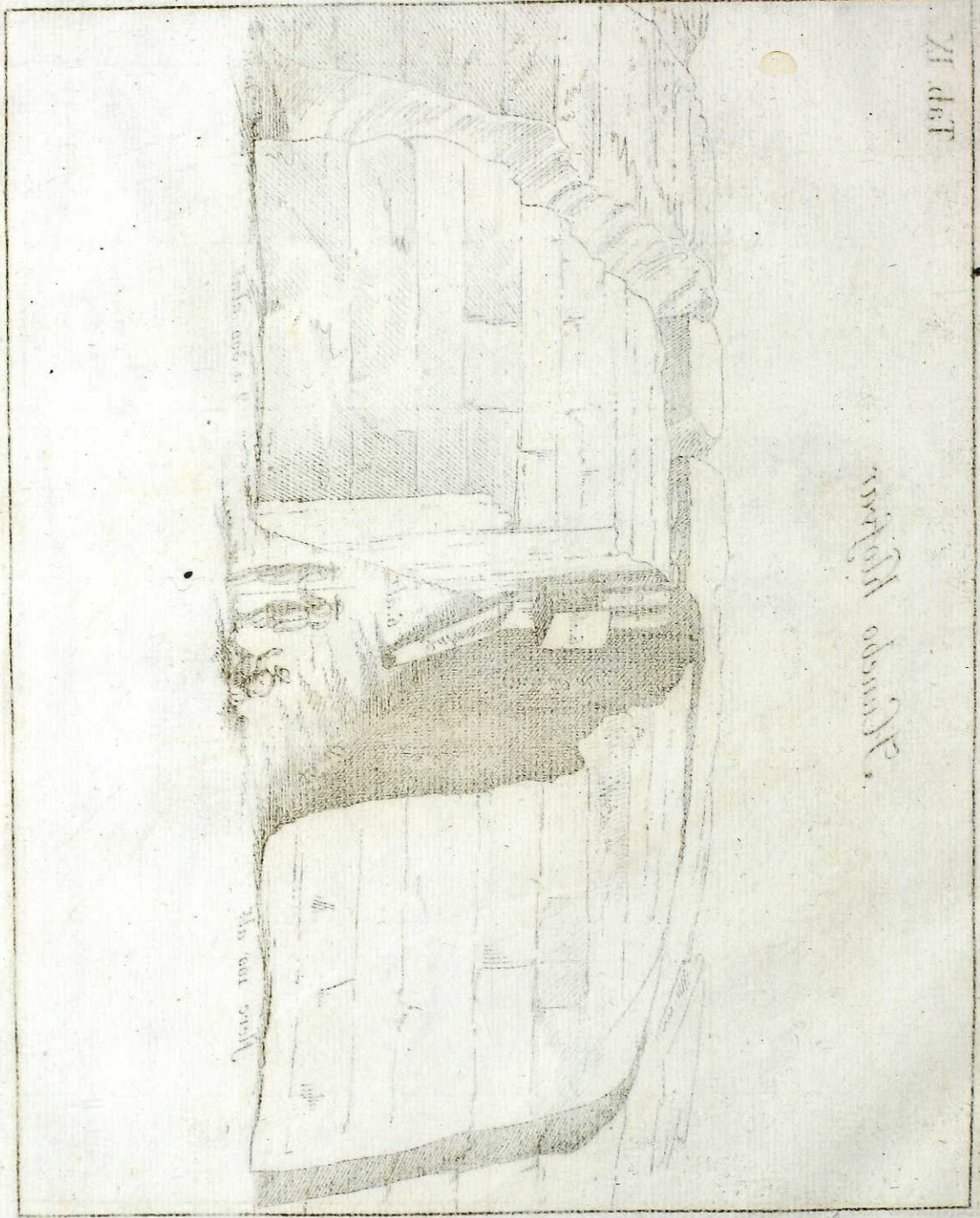

Hiere 100 aln

2 a. 300 aln

6 aln

6 aln

Pl. 17

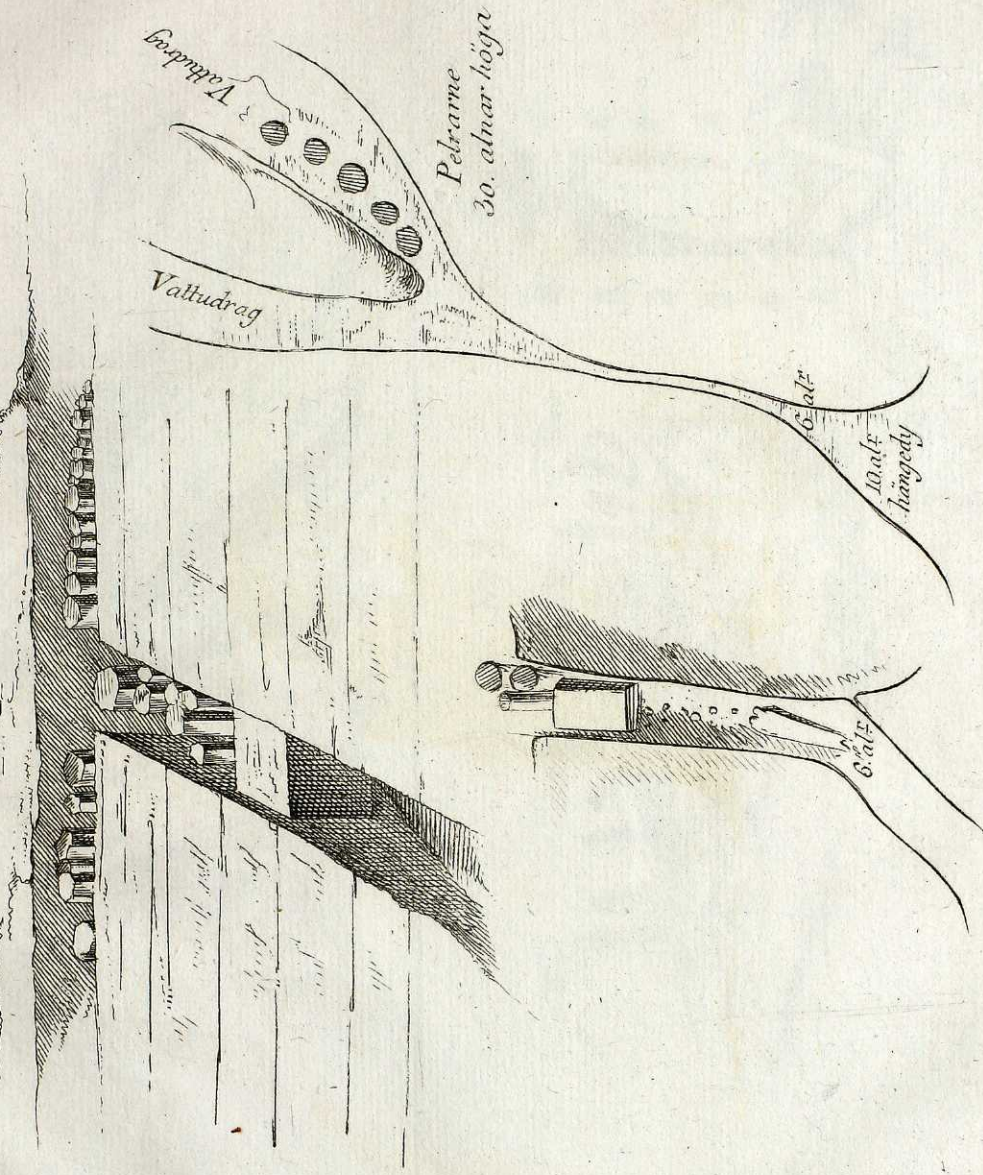
W. H. H. H. H. H.

W. H. H. H. H.

W. H. H. H. H.

Hunebo Klofvar i Carvillers Profil

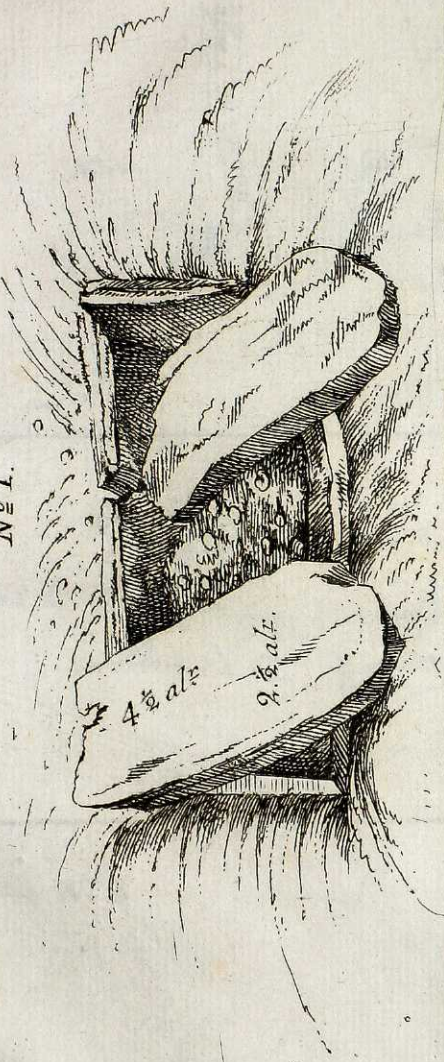
Tab. X.

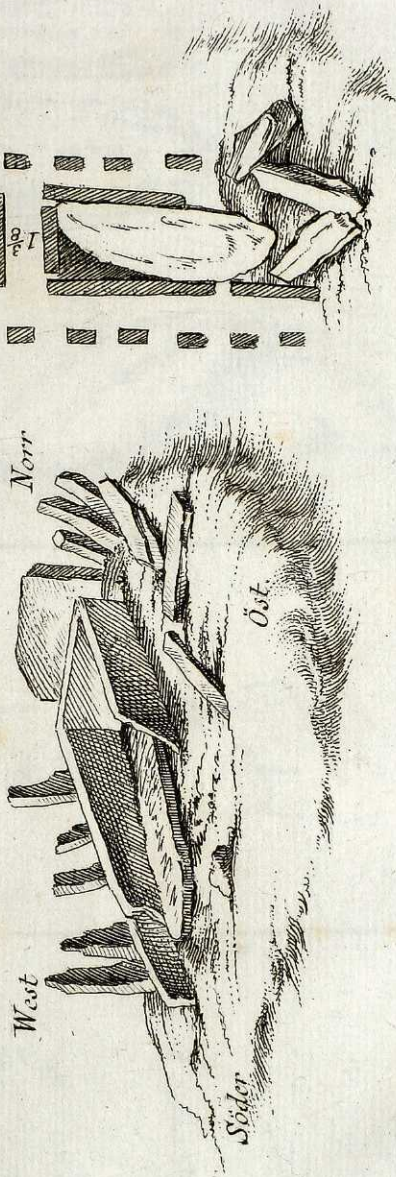

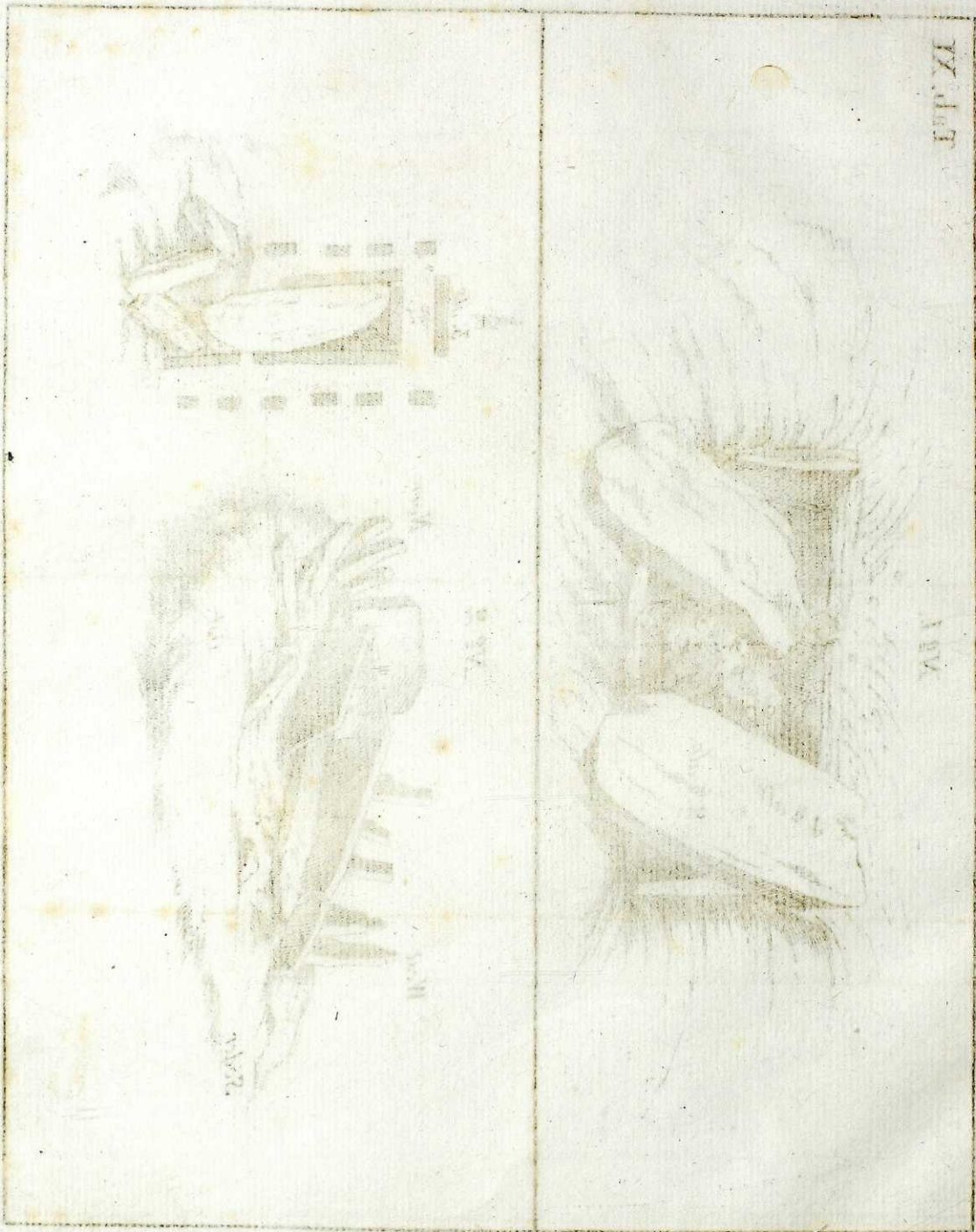

N° 1.

N° 2.

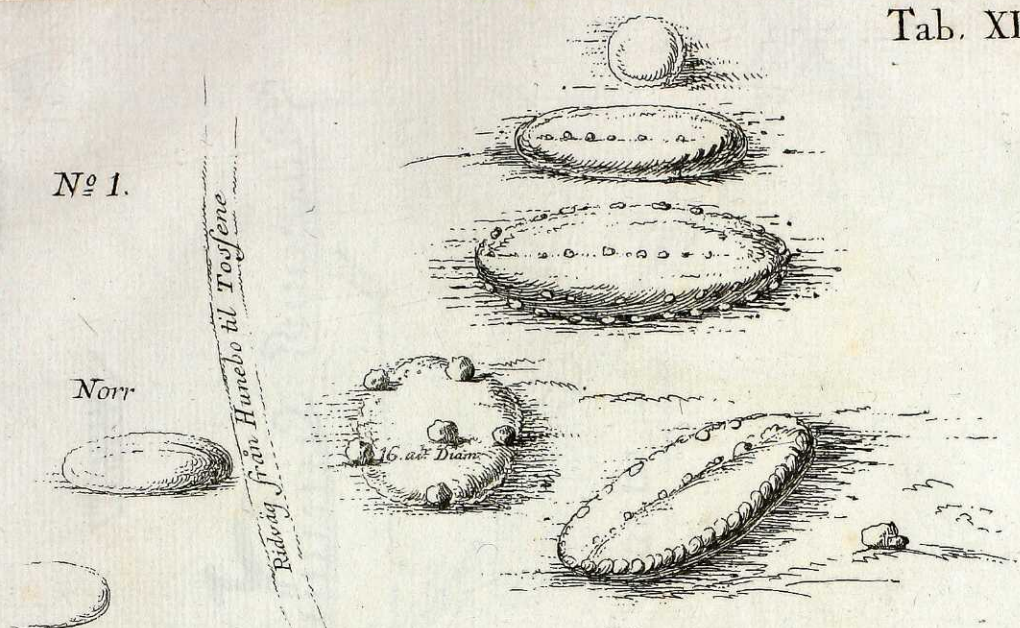

PLATE

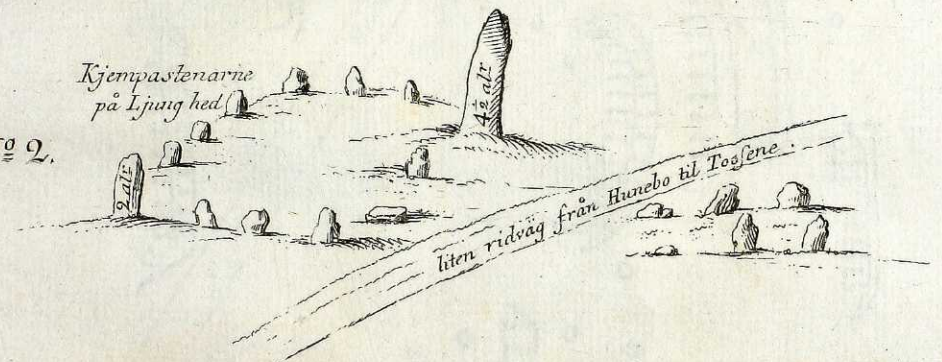
REV.

N° 1.

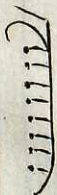

N° 2.

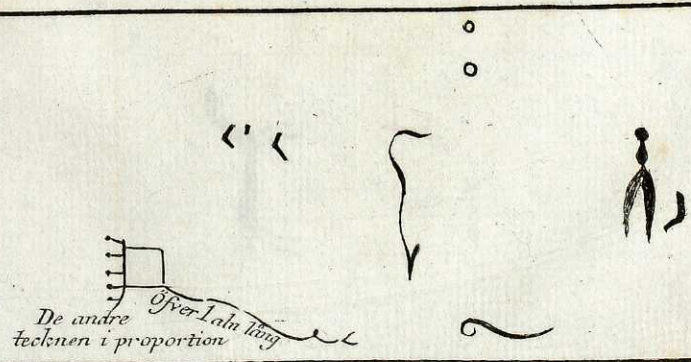
Kjempastenarne på Ljung hed

N° 3.

De andre tecknen i proportion

Tab. VII

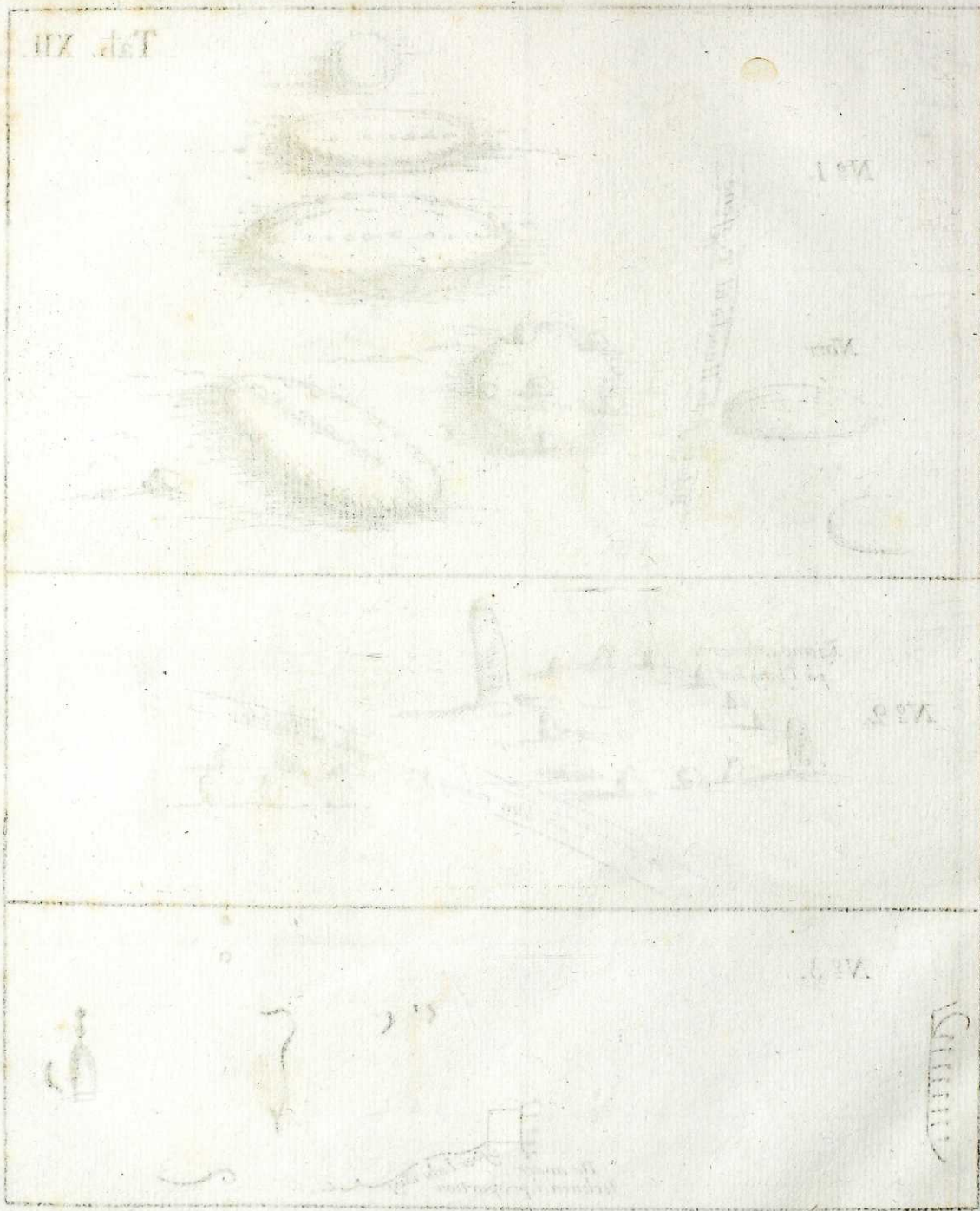

Fig. 1

Fig. 2

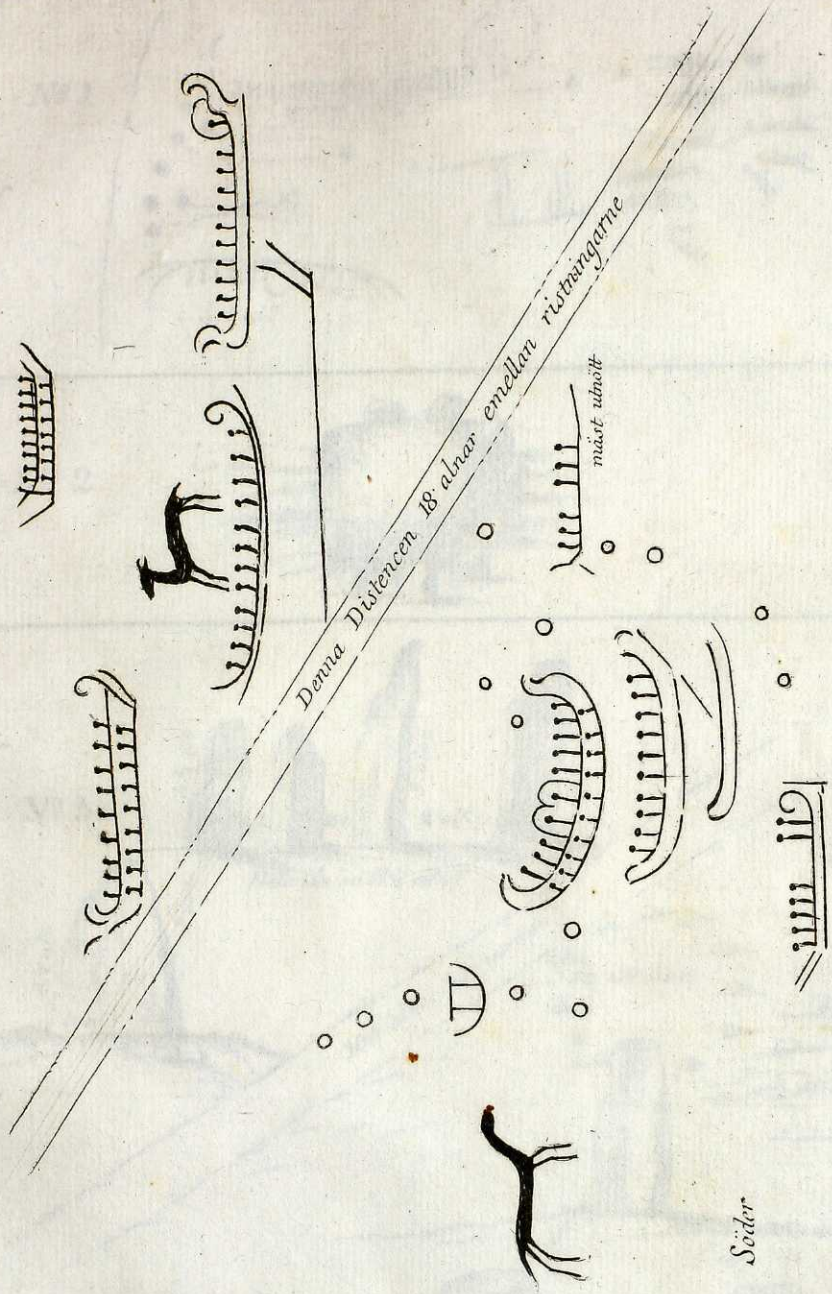
Fig. 3

Fig. 4

Vertical text label on the right side of the bottom section.

Tab. XIII

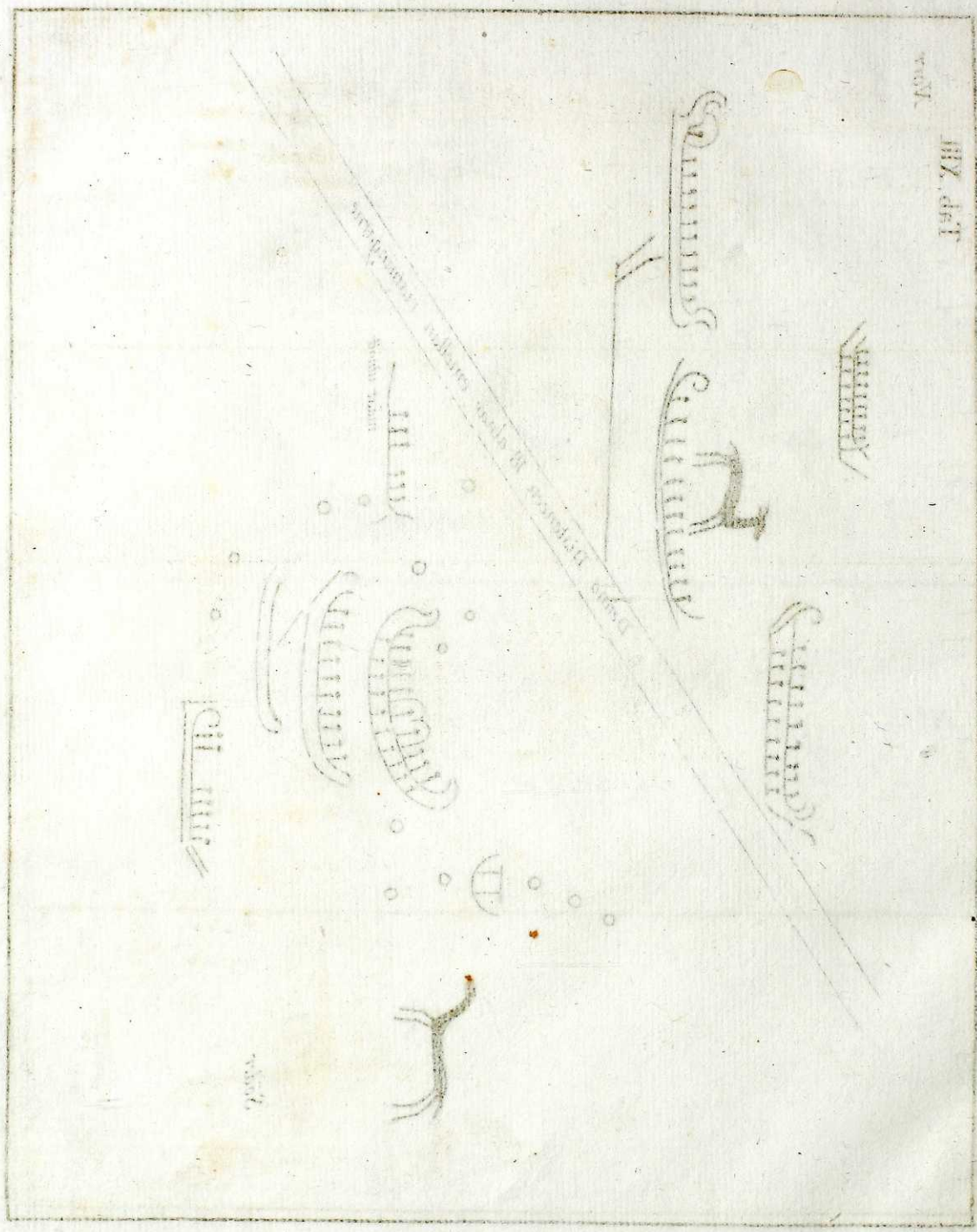
Norr

22

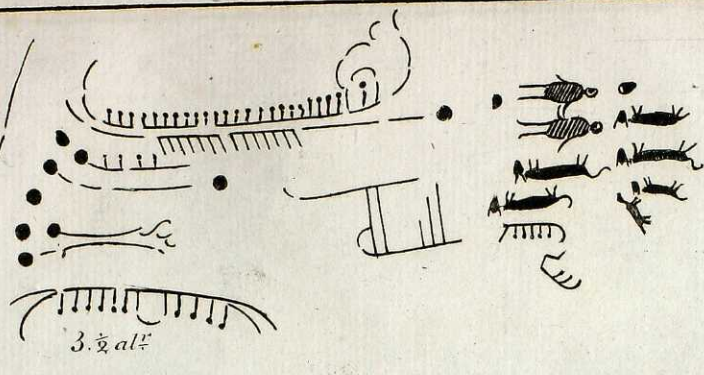
1001

III. def

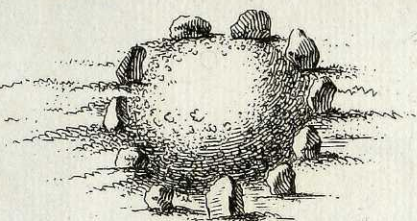

N° 1

Norr

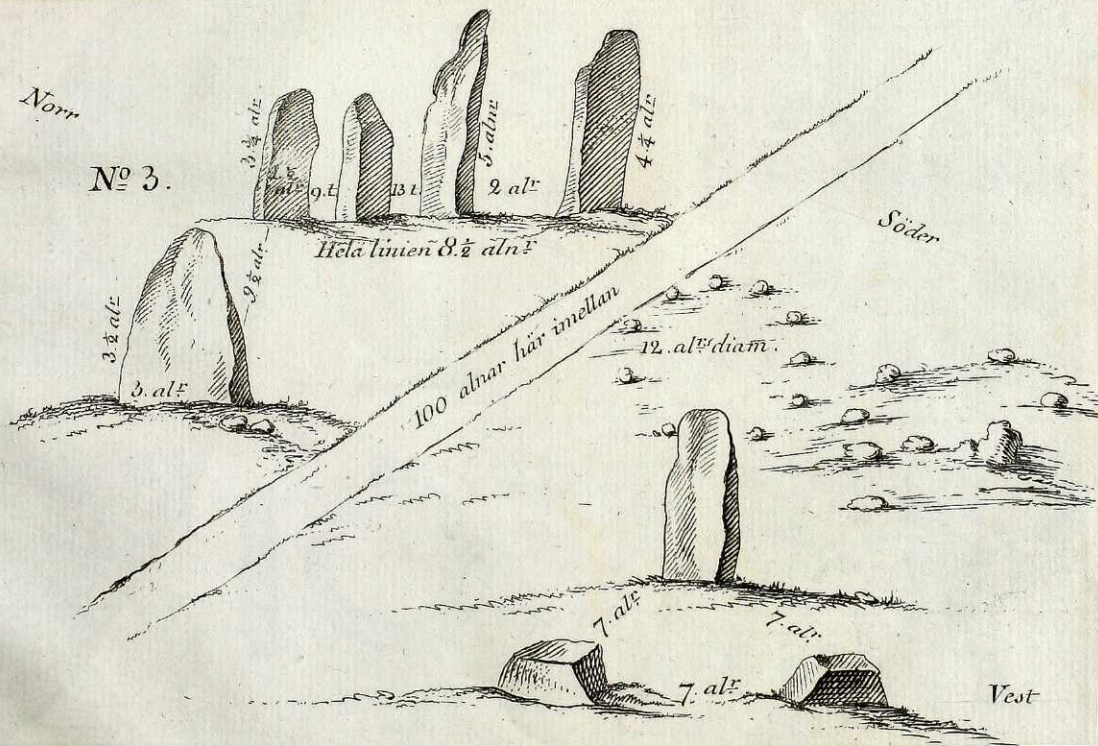

N° 2.

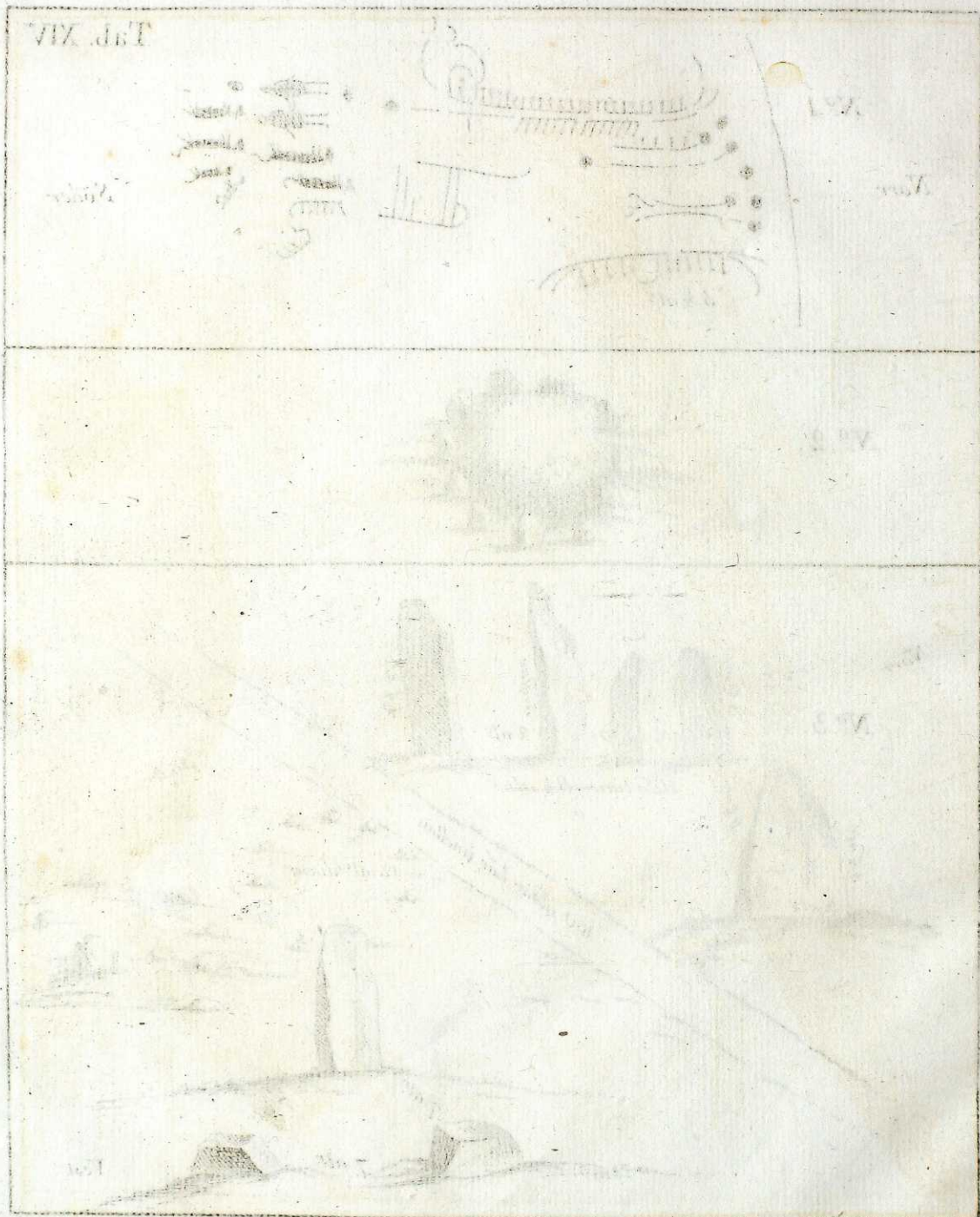
Norr

N° 3.

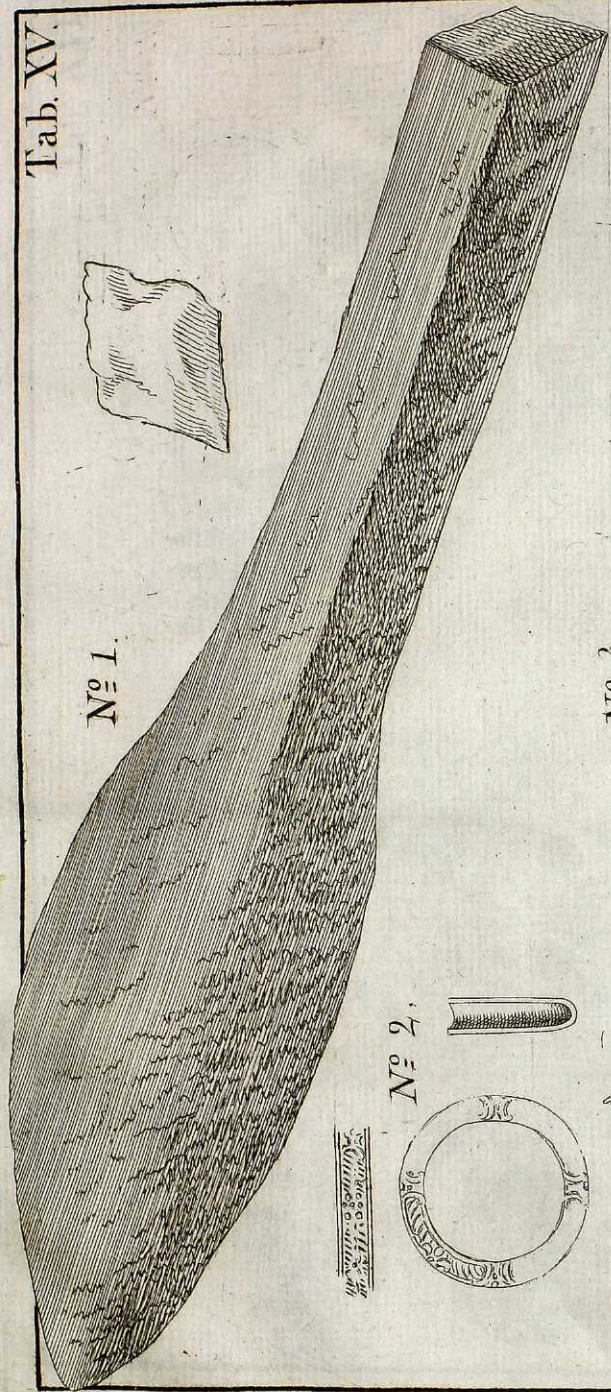

VIX d6T

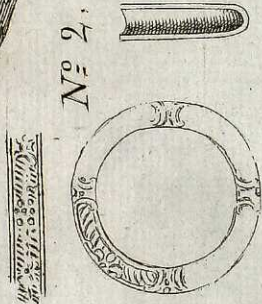

Tab. XV.

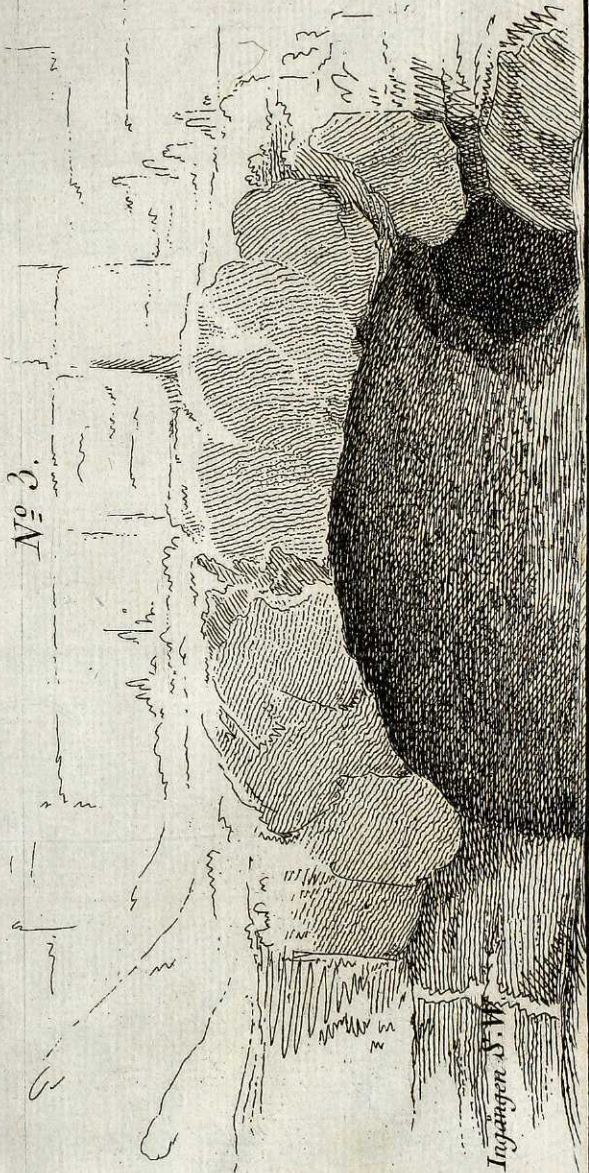
Nº 1.

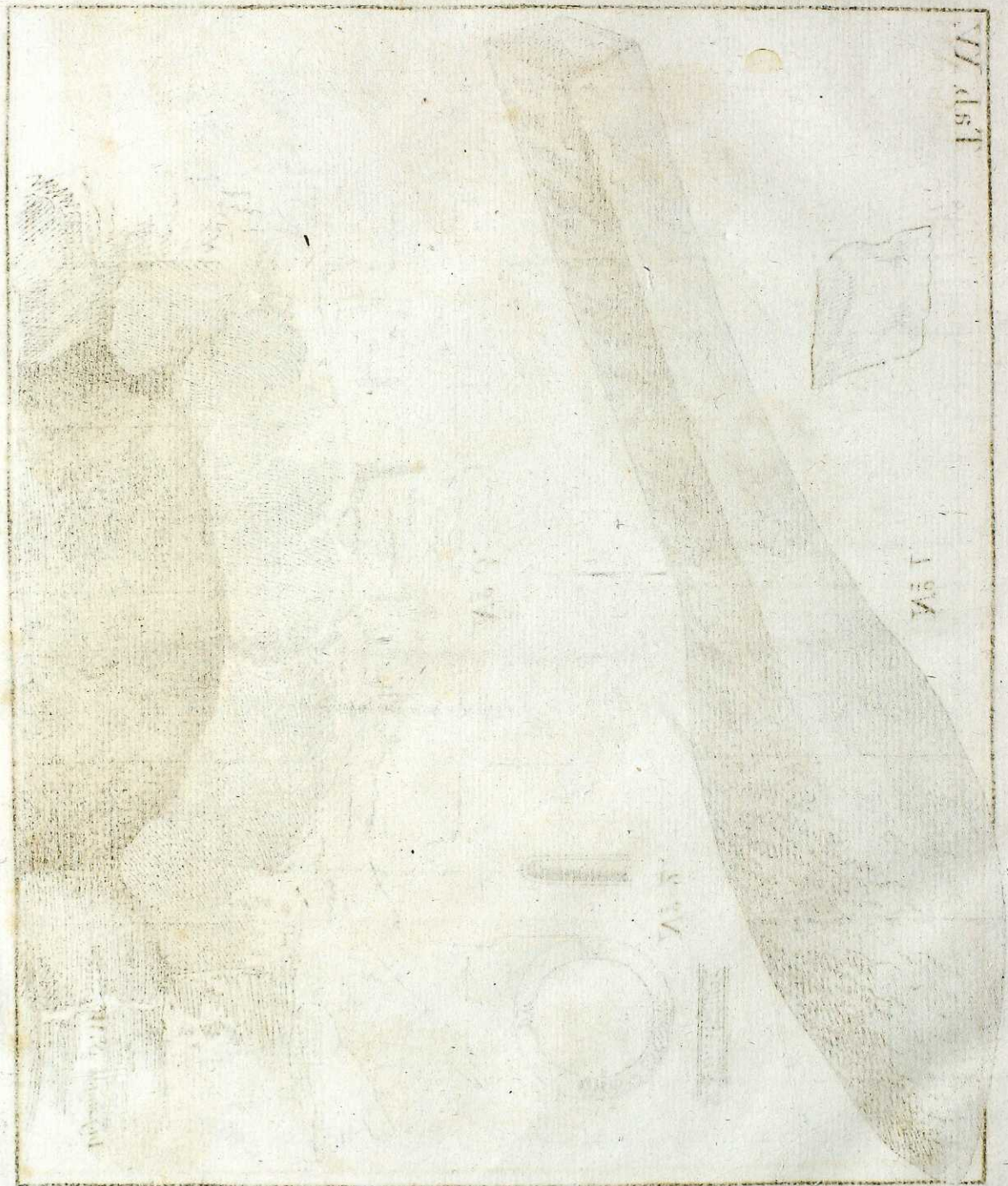
Nº 2.

Nº 3.

Ingangen S. W.

1817

1817

1817

1817

Tab. XVI.

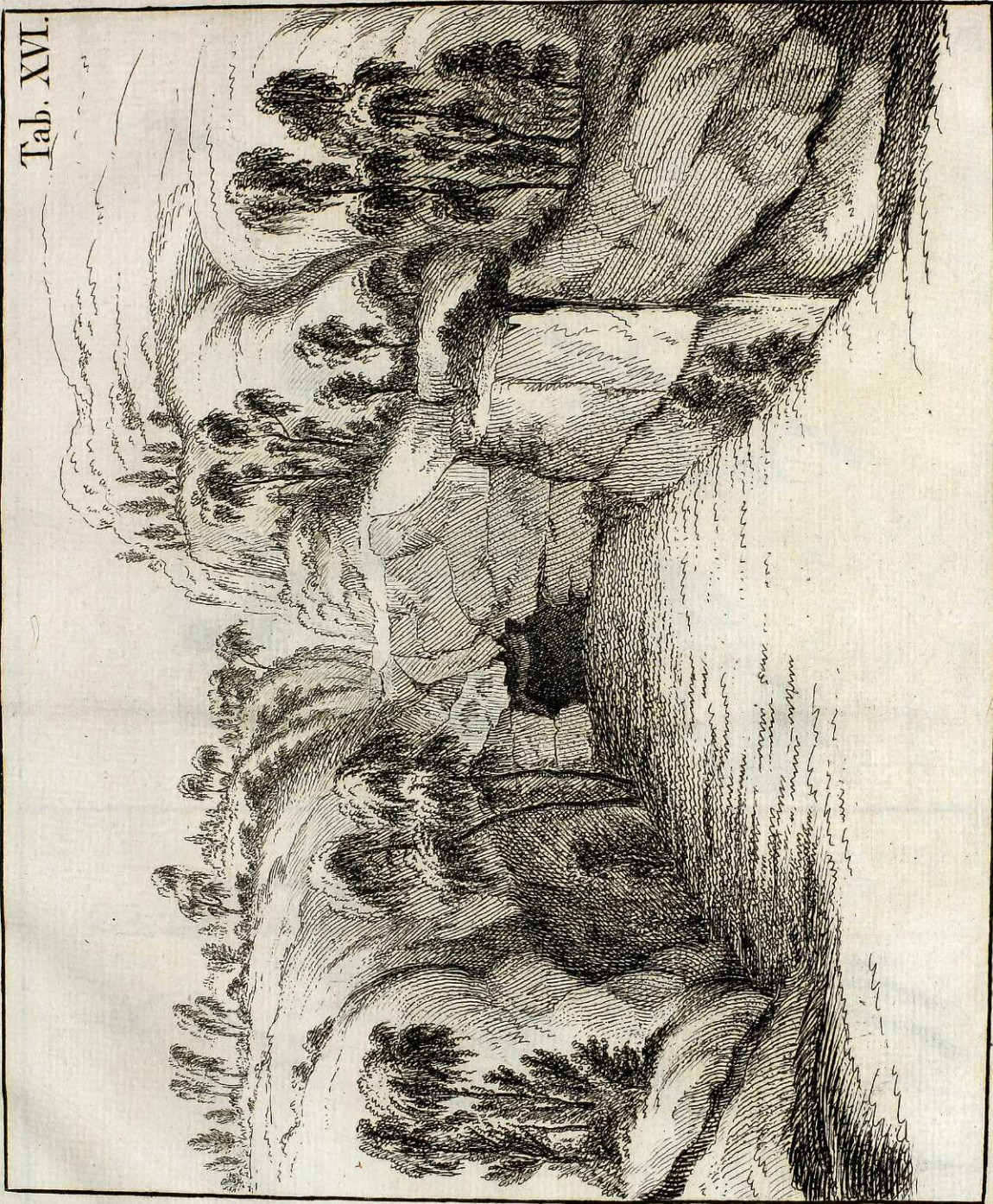
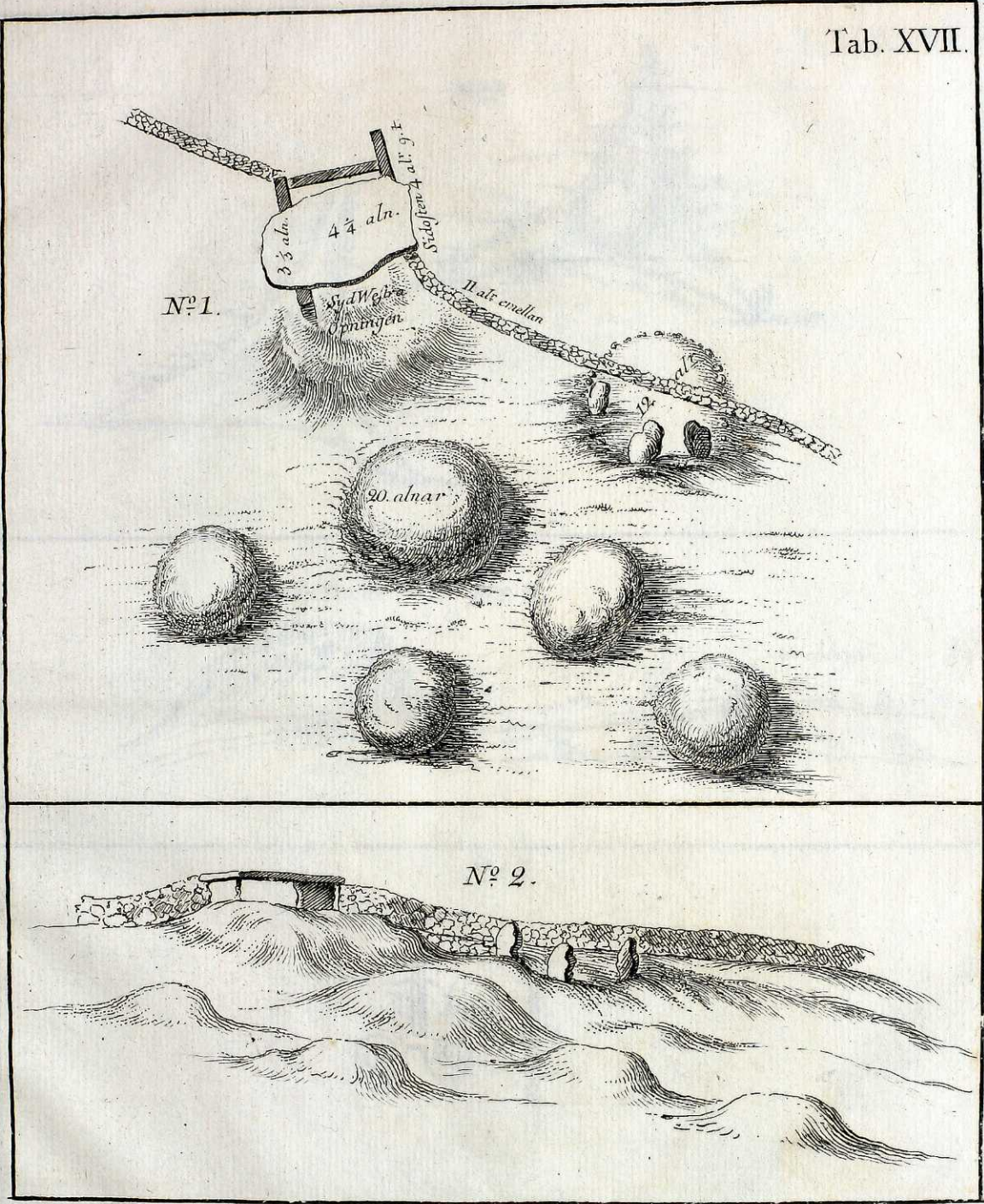
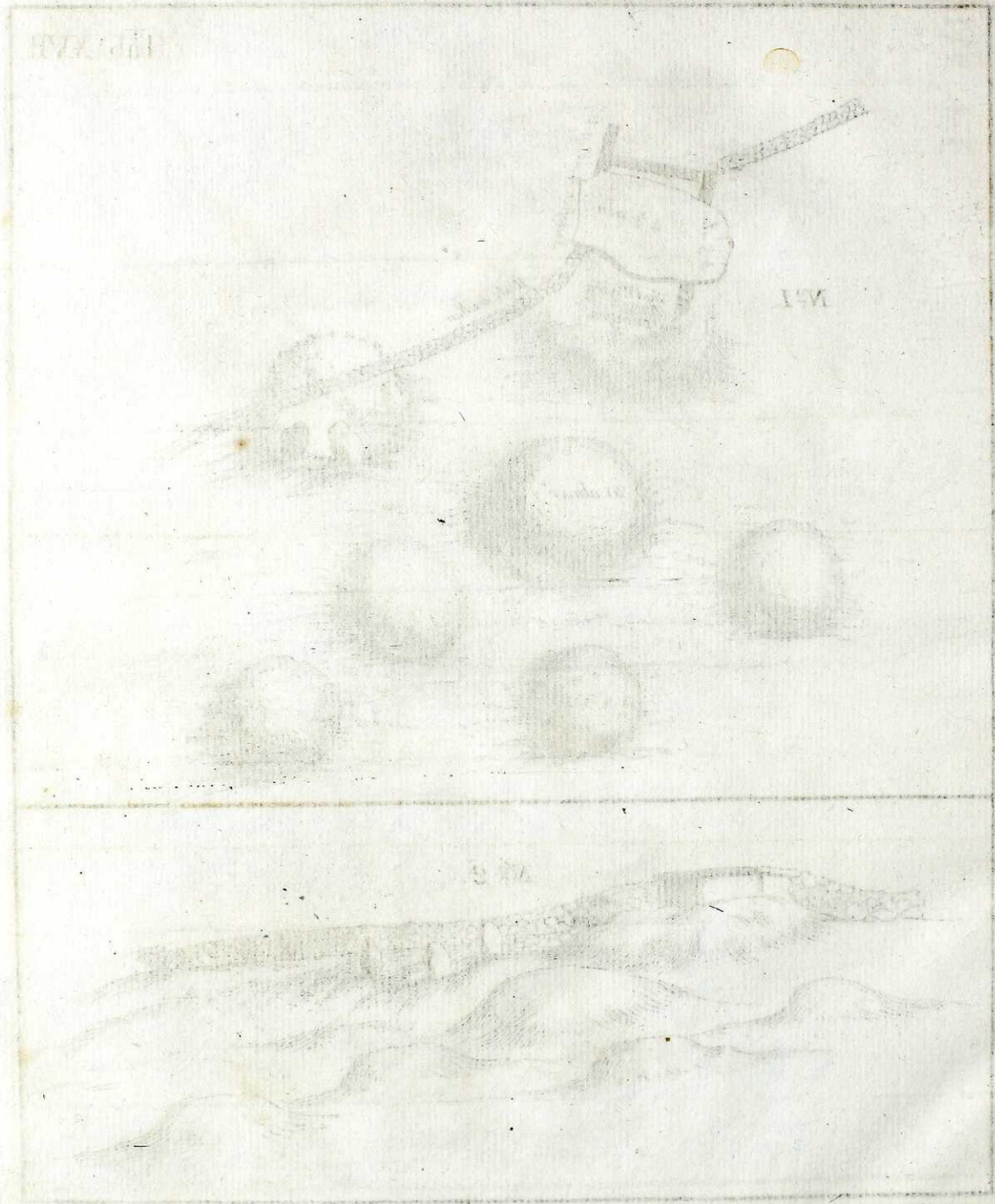

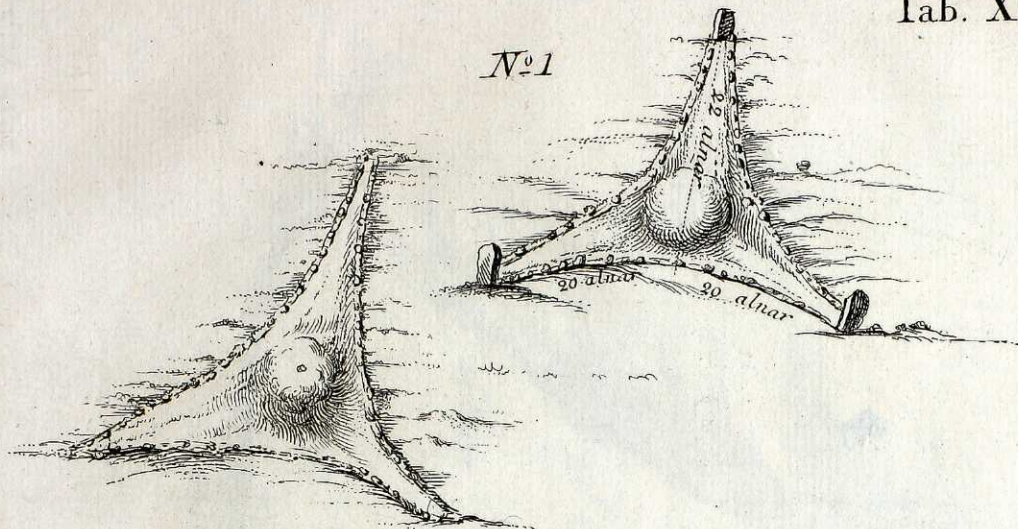

PLATE I

N° 1

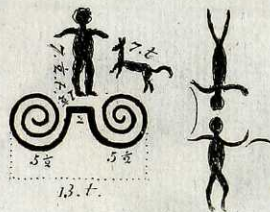

Gunnilla Backe

N° 2.

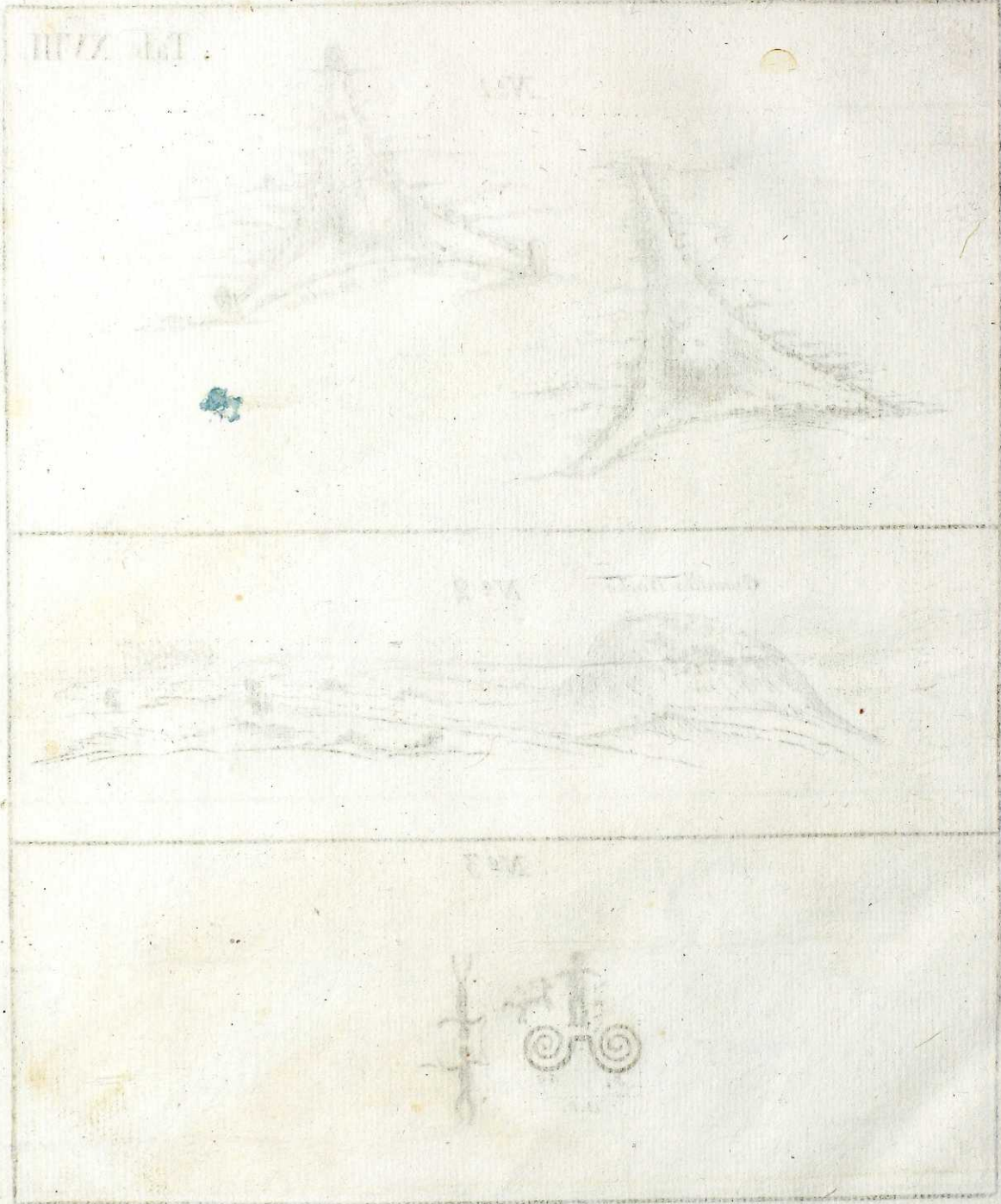

N° 3

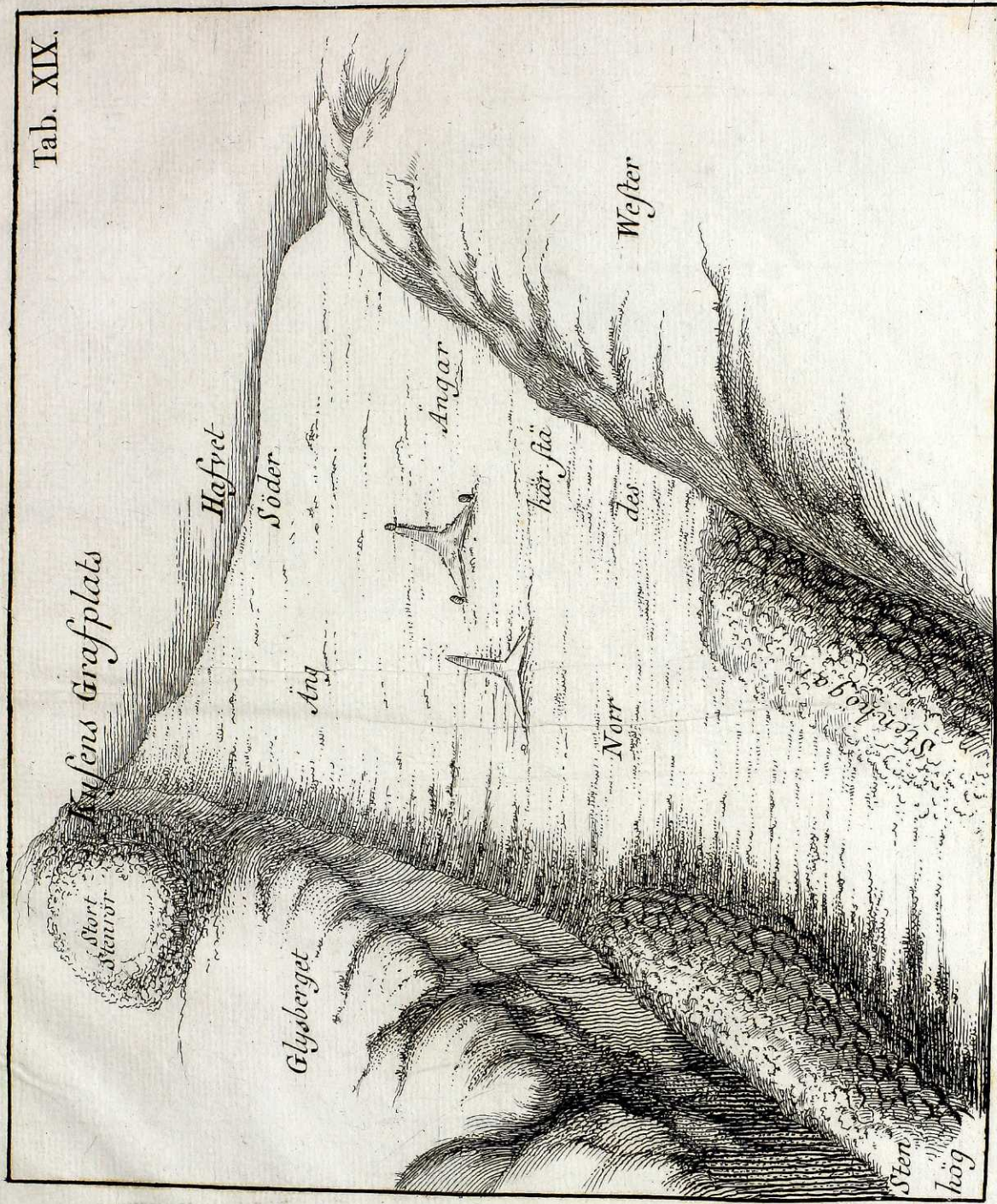

PL. XVII

Tab. XIX.

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Large handwritten label, possibly 'Ludica'

Handwritten label, possibly 'Ludica'

Small handwritten label in the bottom left corner

